

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

**ERKEN YAŞTA EVLİLİKLER VE HİTİT ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN BAKIŞ AÇISI**

Yüksek Lisans

Sümeyye SARI

Çorum - 2023

ERKEN YAŞTA EVLİLİKLER VE HİTİT ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN BAKIŞ AÇISI

Sümeyye SARI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Adli Bilimler Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Çağatay Evrim AFŞARLAR

Çorum 2023

Sümeyye SARI tarafından hazırlanan “Erken Yaşta Evlilikler ve Hitit Üniversitesi Öğrencilerinin Bakış Açısı” adlı tez çalışması .../.../..... tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Çağatay Evrim AFŞARLAR

Doç Dr. Murat GÖLPINAR

Dr. Öğr. Üyesi Hakan OCAK

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../..... tarih ve sayılı kararı ile’ın Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asif YOLDAŞ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Sümeyye SARI

ERKEN YAŞTA EVLİLİKLER VE HİTİT ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN BAKIŞ AÇISI

Sümeyye SARI

ORCID: 0009-0001-0963-3379

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans

Haziran/2023

ÖZET

Bu tez çalışması ile ülkemizde ve dünyada varlığını hala devam ettiren “erken yaşta evlilikler” algısının toplumumuzca bakış açısına, ülkemizde ve diğer dünya ülkelerinde bulunan hukuk düzenine, suç/suçlu kavramları ile erken yaş evliliklerin ilişkisine Türkiye’de çocuk gelin olmak, adölesanlarda gebelik, anayasamızda erken yaşta evliliğin hükmü ve erken yaş evliliklerinin hem bireysel hem de toplumsal açıdan sorunlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Tezde literatür taraması yapılarak farklı makale ve görüşme örnekleri derlenmiş olup bu derleme sonucunda araştırmayı yapan öğrencilerde bu konuda farkındalık oluşmuştur. Ayrıca “Hitit Üniversitesi” öğrencilerinin de anket sorularına verdikleri yanıtlar ile birlikte katılımcıların düşüncelerine göre nicel bir sonuç elde edilmiştir.

Anahtar Kavramlar: Erken yaş, ensest, taciz, evlilikler, çocuk gelin/damat

Bilim Kodu: 113406

HITIT UNIVERSITY STUDENTS PERSPECTIVE ON EARLY MARRIAGES

Sümeyye SARI

ORCID: 0009-0001-0963-3379

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science

June /2023

ABSTRACT

With this thesis study, it is aimed to examine the perspective of the perception of "early marriages", which still continues to exist in our country and in the world, the legal order in our country and other world countries, the relationship between the concepts of crime / criminal and early marriages, being a child bride in Turkey, pregnancy in adolescents, the provision of early marriage in our constitution and the problems of early age marriages both individually and socially.

In the thesis, different articles and interview samples were compiled by conducting a literature review and as a result of this review, awareness was created in the students who conducted the research. In addition, with the answers of the "Hitit University" students to the survey questions, a quantitative result was obtained according to the thoughts of the participants.

Key Terms: Early age, incest, abuse, marriages, child bride/groom

Science Code: 113406

TEŞEKKÜR

Çalışma sürecim boyunca emeklerini ve desteklerini eksik etmeyen Prof. Dr. Çağatay Evrim AFŞARLAR'a ve Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Adli Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Faruk GÖKMEŐE'ye, çalışmamın en başından beri yanımda olan hep destekçim annem Selma SARI'ya, yol gösterici ablam Derya SARI'ya ve canım babam Hasan SARI'ya, en iyi dostum ve ailemizin damadı abim Fırat YAVUZER'e, en iyi öğretmenim Selin HOPANCI'ya, őimdi ve bundan sonra her zaman yanımda dimdik duran her şeyim Kaan KIZILIRMAK'a, saydıklarımın yanında saymadığım anket çalışmasında destek veren ismini bilmediğim onlarca insana desteklerinden dolayı teşekkürü borç bilirim.

Sümeyye SARI

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	vii
ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	xi
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Çocuk Kavramı.....	2
1.2. Evlilik ve Çocuk Gelin	3
1.3. Erken Yaşta Evliliklerle İlgili Yasal Mevzuat.....	5
1.3.1-Ulusal Mevzuat.....	6
1.3.1.1- Anayasa.....	6
1.3.1.2 - 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.....	6
1.3.1.3- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu.....	7
1.3.1.4- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun.....	8
1.3.2- Uluslararası Mevzuat.....	9
1.3.2.1- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	9
1.3.2.2- Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	9
1.4. Erken Yaşta Yapılan Evliliklere Yönelik Kuramsal Çerçeve.....	9
1.4.1. Feminist Kuram.....	9
1.4.2. Sosyal Rol Kuramı.....	11

1.4.3. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	11
1.4.4. Ekolojik Yaklaşım.....	12
1.5. Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Damat.....	13
1.6. Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımı.....	14
1.7. Çocuk İstismarı.....	17
1.8. Çocuk Gelin Sorunu ve Sosyal Hizmet.....	19
1.9. Sosyal Hizmet Yaklaşımları Açısından Erken Evlilik.....	21
1.9.1 Genelci Yaklaşım.....	21
1.9.2 Sistem Yaklaşımı.....	22
1.9.3 Ekolojik Yaklaşım.....	22
1.9.4 Güçlendirme Yaklaşımı.....	23

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

2.1. Demografik Bilgiler.....	25
2.2. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilikler Hakkındaki Tutumları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Cinsiyet Karşılaştırması.....	27
2.3. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Medeni Durum İlişkisi.....	29
2.4. Üniversite Öğrencilerinin Eğitim Düzeyleri ile Erken Yaşta Evliliklere Bakış Açısı ile İlişkisi.....	30
2.5. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisi.....	33
2.6. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki.....	40
2.7. TARTIŞMA.....	49

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Bilgiler	25
Tablo 2: Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilikler Hakkındaki Tutumları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyelerinin Cinsiyet İle Karşılaştırması.....	28
Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Medeni Durum İlişkisi.....	29
Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları.....	31
Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Düşünceleri.....	31
Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Bilgi Seviyesi.....	32

Tablo 7. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisi.....	33
Tablo 8. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi.....	34
Tablo 9. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları ile Ailelerin Gelir Arasındaki İlişki.....	34
Tablo 10. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri İle Ailelerin Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	35
Tablo 11. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi ile Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	36
Tablo 12. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Gelir Düzeylerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi (ANOVA).....	36
Tablo 13. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Yargılarının İkametgâhları İle İlişkisi..	37
Tablo 14. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Düşüncelerinin İkametgâhları İle İlişkisi.....	38
Tablo 15. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Bilgi Seviyesinin İkametgâhları İle İlişkisi.....	38
Tablo 16. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin İkametgâhlarının Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi (ANOVA).....	39
Tablo 17. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki (Korelasyon).....	40
Tablo 18. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki (Korelasyon - Devam).....	42
Tablo 1. Üniversite Fakülteleri ve Yüksekokullarına Göre Erken Yaşta Evliliklere Olan Yargılar.....	44
Tablo 2. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Fakültele Göre Düşünceleri.....	45
Tablo 21. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi.....	47

3. BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
KAYNAKÇA.....	54
EKLER.....	57
ÖZGEÇMİŞ.....	60

GİRİŞ

Sosyal hizmetin tarihi insanlık kadar eski olmakla beraber insanın olduğu her alanda sosyal hizmet varlığını göstermektedir. Süregelen tüm gelişmelere rağmen Türkiye'nin çok önemli toplumsal sorunu olan erken yaşta evliliklerde; yapılan evlilikleri, farklı bakış açıları ile değerlendirilmektedir. Ülkemizde özellikle kırsal alanlara yönelerek yapılan araştırmaları incelemek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yasa, hukuk, medyanın varlığı, akademik yazılar ve sivil toplum kurumlarının (STK) konuyla ilgili ilişkileri ve konumuza temel olarak kabul ettiğimiz erken yaşta evlilik yapmış olan farklı yaş gruplarından kadınların yaşadıkları esas olarak alınmaktadır. Bu amaçla Türkiye'de bu konuyla ilgili yapılmış çalışmalar ve veriler incelenmektedir. İlişkilerden ortaya çıkan her şeyin sosyal hizmetin, adli bilimlerin ve "suç" kavramının içinde yer aldığı vurgulanmaktadır.

Gündelik yaşam içinde evlilik toplumumuzda çok önemli bir yere sahip olmaktadır. Evlilik sadece soy devamı, cinsel ve ekonomik ihtiyaçları gidermek için kadın ve erkeğin arasında gerçekleşen, toplum tarafından onay gören bir kurum haline gelmemektedir. Evlilik; toplumsal cinsiyet eşitliğinde nesilden nesile süregelen bir durum haline gelmektedir.

Yapılan araştırmada çocuk yaşta evlendirilen kız/erkeklerin evlendikleri dönem içerisindeki buldukları aile kavramını nasıl algıladıkları, eş olmayı, ebeveyn olmayı nasıl tecrübe edindikleri ve bu tecrübeleri hangi koşullarda sürdürdüklerini, erken yaşta evliliklerin yasa ve hukukta yerine, "suç" kavramının ve içinde bulunduğu çevrenin bizi sürüklediklerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

1. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ÇOCUK KAVRAMI

Çocuk, “hayatın doğumdan-ergenliğe kadar geçen dönemi yaşayan canlıya” denir. Çocuk ergenlik döneminden önceki birey olarak tanımlanmaktadır. Gerek ansiklopedik tanımlarda, gerekse bilimsel verilerde çocuk tanımı yapılırken “ birey “ veya “ insan” olarak tanım yapılmaktadır. “Çocuk” terimine yüklenen diğer anlamlar şunlardır:

- Bir yetiştikenden beklenen olgunluğu gösteremeyen, büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan, gereğince olgunlaşmamış kimse,
- Aklının bir şeye ermediği, saf olduğu kabul edilen kimse,
- Hoşgörülülükle karşılanıp, doğal sayılması ve ihtiyaç duyulan basit fikre sahip kimse;

Çocuk büyüdükçe bağımlılığı azalarak bireysel etkinliklerde bulunmaya başlayacak kendisini olduğu muhit ve topluma kabul ettirecektir. Çocukluk, gençlik ve yetişkinliği yönlendiren bir dönemdir. Çağımızda bireylerin 18 yaşını doldurduklarında dahi tam bir olgunluğa kavuşamadıkları görülmekte bu yüzden olgunlaşmanın 21 yaşına kadar süreceği iddia edilmektedir. Beijing kuralları olarak malum ve 6 Eylül 1985 tarihinde kabul edilen BM Asgari Standartları kuralları çocuğu, yasal sistem içerisinde yapabileceği bir suç davranışından ötürü yetişkinlere kıyasla daha farklı davranılmasına ihtiyaç duyulan şahıs olarak nitelenmektedir (akt: Yelesdağ, 2006: 1-2).

ILO 1999 yılında 182 sayılı “en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği” sözleşmesi ve bu sözleşmeye bağlı 190 sayılı tavsiye kararını kabul etmiştir. En kötü biçimlerdeki çocuk ifadesiyle kast edilen:

- “Çocukların alım-satım ve ticareti,
- Borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması,
- Zorla çalıştırma gibi kölelik ya da kölelik benzeri uygulamanın tüm biçimleri,
- Çocukların fahişelikte, pornografik yayın ve gösterilerde kullanılması ve sunumu” dur. (Çağlar, 2009: 1-2).

1.2. Evlilik ve Çocuk Gelin

Erken yaşta evlilikler her yerde görülmekle birlikte, az gelişmiş ülkelerde daha yaygındır. Dünyada erken yaşta evlilikler Afrika ve Asya ülkelerinde daha yüksek oranlarda gözlemlenir. Türkiye’de ise yüksek bir oran olan dört evlilikten birinin çocuk evliliği olduğu bilinmektedir. 2008 yılında Türkiye nüfus ve sağlık araştırmasının yaptığı araştırmaya göre 20-49 yaşlarındaki kadınların %40.3’ünün, 20 yaşından önce %22.2’sinin, 18 yaşına kadar, %4.4’ünün de 15 yaşından önce evlendikleri ortaya koyulmuştur. Türkiye nüfus ve sağlık araştırmasının sonuçlarına göre 1998’de %7.6 olan 15 yaşından küçük evlilikler, 2003’te %5 ve 2008’de %4.4 olarak saptanmıştır. Genel eğilim ise 15 yaşından önce yapılan evliliklerin azalmakta olduğu yönündedir (Soylu ve ark., 2013: 137).

Evlilik, kadın ve erkeklerin dini, siyasi ve sosyal olarak aynı hak ve özgürlüklere sahip olmasının sözleşmesidir. Evlilikte kadın ve erkekler eş seçmede özgürdür ve herkes istediği kişi ile evlenme hakkına sahiptir. Amaç birliktelik içinde ortak yuva kurmaktır. Buna bağlı olarak da ebeveynlerde içgüdüler çok önemlidir. Araştırma ve verilere bakılarak akıl hastalarının çoğu bekârdır, bekârlarda evlilere oranla daha fazla psikolojik sorun görüldüğü saptanmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri de evli insanların bekâr insanlara göre daha düzenli bir hayatlarının oluşudur. Bireyler evlilikle birlikte yalnızca cinsel doyuma ve rahatlığa erişmezler. Evlilik ile birlikte bir sürü güvenlik tedbirine sahip olurlar. Bunların olmama durumu kadınlarda birden fazla psikolojik sorunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bir insanın bir başkası tarafından istenmesi, arzu edilmesi, özellikle güven hissi duyması çok önemlidir ve gereklidir (Pehlivan, 2006:146).

Günümüz Türkiye’sinin önemli sorunlarından birisini de çocuk yaşta evlilikler oluşturmaktadır. Özellikle gelişmemiş ülkelerde hane sayısını azaltmak için oyun oynama yaşında olan çocukları evlendirmektedirler ve evlendirdikleri kişiler daha çok babası hatta dedesi yaşındaki insanlar olmaktadır. Bu yaşlarda insanlarla evlendirilen çocuklar evlendikleri kişilerin de genellikle ilk eşi de olmamaktadırlar, “kuma” olmaktadır. Bizim ülkemizde şu an gelişmekte olan ülkeler arasında olmasına rağmen çocuk evlilikleri sık görülmektedir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde bu duruma sıkça rastlanmakla birlikte genel anlamda Türkiye’nin her bölgesinde çocuk evlilikleri görülmekte, kızlara başlık parası alınmaktadır ve evlendirdikleri insanlar genel olarak 40-50-60 yaşlarındadır (Çakmak, 2015: 2).

18 yaş altında yapılan evliliklere birçok ülkede resmi olarak izin verilmemektedir. Türkiye’de ailenin izni ve mahkemenin kararı ile evlilik yaşı 16’ya indirilebilmektedir. Avrupa’da ise çok

fazla göçmen olarak Türk ailesi yaşamaktadır. Bu ailelerde çocuk yaşta evlilik konusunda yasalar nettir ve taviz verilmemektedir ancak bazı Türk aileler de bu duruma çözüm bularak ve çocuklarını Türkiye’de evlendirerek sonrasında yaşadıkları yere, yurt dışına götürmektedirler (Kıran, 2017:2).

“Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) (2004)” ise çocuk evlilikleri, "evlilik ve doğumun getirdiği fiziksel, fizyolojik ve psikolojik sorumlulukları taşımaya henüz hazır değilken, 18 yaşından önce gerçekleşen evlilikler" olarak tanımlanmaktadır. Doğan (2013) çocuk evliliğini “fiziksel ve psikolojik olarak evliliğe uygun olgunluğa erişmemiş kız ve erkek çocukların baskı, tehdit, şiddet ve sindirme yoluyla evlendirilmeleri” olarak tanımlamaktadır. Çocuk evlilikleri sadece az gelişmiş bölge ve ülkelerde değil; Bu gelişmiş ülkelerde de görülen sosyal bir sorundur. Araştırmalar, kız çocuklarının erken evliliklerin en çok kurbanı olduğunu ve kızların genç yaşta evlenme olasılığının erkeklerden beş kat daha fazla olduğunu gösteriyor. Ayrıca genç yaşta evlenen kızların daha fazla fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldıkları bilinmektedir. İstatistiklere bakıldığında dünya genelinde 700 milyondan fazla kız çocuğunun genç yaşta evlendiği ve bu sayının üçte birinden fazlasının 15 yaşından önce gerçekleştiği görülmektedir (Evgin ve ark., 2018). 2016 UNICEF raporuna göre: “Dünya çapında her yıl 15 milyon kız çocuğu evlendiriliyor ve bu rakamlar ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, az gelişmiş ülkelerde çocuk yaşta evlilik oranları daha fazla dikkat çekiyor.” (Duman ve ark., 2019: 269).

Bireyin gençlik dönemi cinsel ihtiyaçlarının ön planda olduğu bir dönem ve buna karşılık olarak bireyin gençlik döneminde bu ihtiyaçlarını karşılamasına yönelik güçlükler vardır. Günümüzde de hala geleneksel toplumlarda erken yaşta evlilikler yaygın olduğu için gençlerin cinsel ihtiyaçlarını karşılamaları kolaylaşmaktadır. Erken yaşta evlilikler toplumumuzda sık görülmekle birlikte bunun yanı sıra hem toplumsal hem de sağlık sorunlarını beraberinde getirmektedir. Ülkemizde birçok bölgede bu sosyokültürel bir sorun olarak görülmektedir. Bu durumlarda gencin eğitim hayatı, iş yaşamına katılımı azalmakta ve adölesan doğumlarda hem anne hem de bebek sağlığı olumsuz etkilenmektedir. Hem çocuk evlilikleri hem de ergen evlilikleri gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmemiş ülkelerde daha fazla görülür. Dünyaya baktığımızda binlerce genç kızın henüz on yaşına gelmeden evlendirilmeleri ve bu erken evlilikle birlikte gebeliğin ruh sağlığı ve beden sağlığına olumsuz etkilerle karşı karşıya kaldığı bildirilmektedir. Son yıllara baktığımız zaman hem dünyada hem de ülkemizde gençlerin cinsel davranışların değiştiğini görmekteyiz. Erken evliliklerin başka nedenlerinden birisi de gençlerin riskli cinsel davranışlarıdır. Bunun sonucunda hemen evlendirilerek “üstünü kapama, örtbas etme” düşüncesi vardır. Adölesan evliliklerde bazen doğumun kontrol edilmesi

veya hiç üzerinde durulmadan “ergen gebeliği” denilen erken yaşta evlilik sonucu gebelikler ortaya çıkmaktadır. Genç annelerin evlilik sonrası doğumları sonrasında annelerin ruhsal ve kişisel gelişimi, eğitimleri yarıda kalmış olacak ve bu gibi sorunların üzerine bir de ebeveyn olacaklardır. Ülkemizde fazla olan genç nüfus sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel faktörlerden dolayı bu sorunlar daha fazla önem kazanmaktadır. Erken yaşta çocuk sahibi olmak anneye ve bebeğe çok büyük zararlar vermektedir. Ergen kadınlar özellikle fiziksel olarak hamileliğe ve çocuk doğurmaya hazırlıklı olmamakla birlikte yirmili yaşlardaki kadınlara oranla daha fazla anne ölüm riski vardır. Bununla birlikte gebelik ve doğum yan etkileri taşımaktadır. Erken yaşta evliliklerle birlikte kadının iş hayatına katılımı düşmektedir. Bunların yanı sıra özellikle aile içi şiddet olguları erken yaşta evliliklerde daha fazla görülmektedir, diğer bir konu erken yaşta yapılan evliliklerin yapıldığı bölgeler genelde modern uygulamaların olmadığı yerler olarak görülmektedir. Günümüzde geleneksel uygulamaların yapıldığı toplumlarda erken yaşta evlilikler fazladır. Bu bağlamda bu yörelerde akraba evlilikleri de sık görülmektedir. Akraba evliliklerinden doğacak çocuklarda kromozomlarda taşınan hastalıkların görülme hızının arttığı da bilinmektedir (Şen; Kavlak , 2011: 36-37).

1.3. Erken Yaşta Evliliklerle İlgili Yasal Mevzuat

Tez çalışmasının bu bölümünde direkt olarak TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun “*Erken Yaşta Evlilikler*” hakkında yapmış olduğu inceleme sonucunda hazırlanmış oldukları (2009:5-12) rapordan yararlanılmaktadır. Bu rapordan yararlanılırken yasal mevzuat üzerinden hiçbir yorum yapılmamıştır. Rapordan alınan bilgiler ile hiçbir gönderme yapılmamakta ve herhangi ek bir bilgiye değinilmemektedir. Bunun nedeni verilen yasalarda içinde bulunulan yasa gereği amacı, içeriği, kapsamı gerekli kişiler ve yüksek hukuk kurallarınca hazırlanmış olup yorum gerektirmemektedir. Bu kanunlar uygulamaya yönelmiştir.

1.3.1. Ulusal Mevzuat

1.3.1.1. Anayasa

Türk Hukuk sisteminde eşitlik ilkesine ilişkin temel kural Anayasanın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10’uncu maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre: “Herkes dil, din, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi, inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etmek zorundadır.” Ayrıca cinsiyete dayalı önlenmesi ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasını teminen, söz konusu maddeye, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan ve 21/5/2004 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikle “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü eklenmiştir. Anayasanın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42nci maddesine göre:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz...”

“İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır...”

“Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar...”

1.3.1.2. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

Türk Medeni Kanununun “Fiil ehliyetinin genel Koşulları”nı düzenleyen 10 uncu maddesine göre: “Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.” “Erginlik” başlıklı 1inci maddesine göre: “Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar. Evlenme kişiyi ergin kılar.”

“Ergin kılınma” başlıklı 12nci maddesine göre: “On beş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.” Yukarıdaki hükümlerden de anlaşılacağı üzere, Medeni Kanunumuza göre ergin olma yaşı on sekizdir. Ancak bazı hallerde “erken ergin olma” dediğimiz durumlar da söz konusu olabilmektedir. Erken ergin olma iki şekilde olur: a) Evlenme ile ergin olma, b) Mahkeme kararı ile ergin kılınma.

“Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.” Ülkemizde Medeni Kanunumuzun kabul edilmesinden bu yana bu konuda halkın bilinçlendiği ve eğitildiği göz önünde tutulmak suretiyle önemli bir kurum olan aile hayatının kurulmasında kadınlar için on beş yaşın bitirilmesi yeterli görülmemiştir. Evlenme yaşı itibariyle ayrımın erkek ve kadın için on yedi yaşın bitirilmesi olarak kabul edilmiştir. Bu yaş sınırlamasıyla on yedi yaşını doldurmuş reşit olmayan bireyler anne-baba rızasıyla evlenebilirken, ailelerin ve küçüklerin rızası olsa dahi on yedi yaşın altındaki kişilerin evlendirilmesi olağanüstü durumlar hariç mümkün değildir. Kanun maddesinde geçen olağanüstü durum ve pek önemli kavramlarından kasıt genellikle kadının hamile veya çocuk sahibi olduğu durumlardır. Halihazırda bir arada yaşamaya başlayan çiftlerde veya kadının mağdur olduğu diğer hallerde de hakim on altı yaşını doldurmuş bireylerin evlenmesine izin verebilir. Bu gibi durumlarda anne-babanın rızası şart değildir, sadece mümkünse görüşleri alınır.

Türk Medeni Kanununun yukarıdaki maddelerinde de görüldüğü gibi yasal olarak geçerliliği olan nikah resmi nikahtır. Nikah öncesinde ilgili mercilere başvurulması ve sonrasında evliliğin nüfus kütüğüne kaydedilmesi zorunludur.

1.3.1.3. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

Çocuk Koruma Kanununun 3 üncü maddesine göre: “Çocuk; Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi; bu kapsamda, Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal ve istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu” ifade eder. Türk hukuk sisteminde, çocuk gelin tanımının kanuna göre değiştiğini söylemek mümkündür. Türk Medeni Kanununa göre 17 yaşını doldurmamış kızlar, Türk Ceza Kanununa göre 15 yaşını doldurmamış kızlar, Çocuk Koruma Kanununun göre 18 yaşını doldurmamış kızlar çocuk gelin sayılmaktadır. Kanunlar arasında bir çelişkinin varlığı söz konusudur. Bu olgu erkek çocuklar için de geçerlidir (KAYA, Servet, a.k).

1.3.1.4. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun 1 inci maddesine göre; Medeni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığın bildirilmesi üzerine Aile Mahkemesi Hakimi meselenin mahiyeti göz önünde bulundurarak re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçı birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir.

Kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin:

- a) "Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması,
- b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması,
- c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,
- d) Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi
- e) Varsa silah veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi,
- f) Alkolü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması,
- g) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması."

Resmi nikahları olmadığı için çocuk evliliklerin mağdurları 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun bu koruyucu tedbirlerinden de genel olarak yararlanamamaktadırlar. Kanunun uygulanmasında hakimler arasında bir birlik sağlanamamış olmaması dikkat çekicidir. Hakimlerin bir kısmı Kanunu sadece resmi evliliklere uygularken, bir kısmı resmi evlilik koşulu aramaksızın gayri resmi evlilikler söz konusuysen de Kanunu uygulamaktadırlar.

1.3.2. Uluslararası Mevzuat

1.3.2.1. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 1948 yılında ilan ettiği İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Türkiye’de 1949 yılında Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Beyannamenin 16 ıncı maddesine göre: “Yetişkin her erkeği ve kadının, ırk, yurttaşlık veya din bakımlarından herhangi bir kısıtlamaya uğramaksızın evlenme ve aile kurmaya hakkı vardır. Evlenme sözleşmesi, ancak evleneceklerin özgür ve tam iradeleriyle yapılır...”

1.3.2.2. Çocuk Hakları Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler tarafından 1990 tarihinde yürürlüğe konan Çocuk hakları Sözleşmesi, Türkiye’de 1995 yılında uygulanmaya başlamıştır. 12. Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesi ile 18 yaşına kadar olan her birey çocuk sayılmıştır. Sözleşmenin 12. Maddesine göre:

“Taraf devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar...”

Sözleşmenin 36. Maddesinde:

“Taraf devletler, esenliğine herhangi bir biçimde zarar verebilecek başka her türlü sömürüye karşı çocuğu korurlar.” denilmektedir.

1.4 Erken Yaşta Yapılan Evliliklere Yönelik Kuramsal Çerçeve

1.4.1. Feminist Kuram

Feminizm, 18. yüzyılda İngiltere’de ortaya çıkmıştır. Kadın-erkek arasındaki cinsiyete dayalı ayrıma karşı çıkmak için; siyasal, toplumsal ve ekonomik alanları içine alan ve cinsiyete dayalı eşitliksizliğin ortadan kaldırılması ve kadınların haklarının genişletilmesini amaçlayan toplumsal bir harekettir. Feminizm, erkeklere birçok alanda söz hakkı veren, kadınları bu söz hakkından mahrum eden ve erkeğe üstünlük sağlarken, kadına görev ve rol kalıpları biçen, ev içine mahkûm eden, birçok konuda erkeğin geri planında kalmasını emreden sistemin sorgulanmasıdır (Yörük 2009).

Feminizm; kadının toplumda baskı altında olmasını, ataerkil sistemi, cinsiyeti, farklılığı, vesaire konularıyla yakından ilgilenir ve ilgilendiği bu konuları kadının gözünden görmektedir. Sosyal hizmet bir meslek olarak feminizme, kadın sorunları ve kadın çalışmaları konusunda bağlanmaktadır. Bağlandığı bu noktada ise feminizm ve sosyal hizmet işbirliğini görmek mümkündür (Baydar, 2014).

Feminist düşünceye sahip olanlara göre kadınların ilgi ve işe yaklaşımları erkeklere göre daha düşük seviyede görülmekte veya tamamen görülmemektedir. Kadınlar yalnızca erkek deneyimleriyle ilgisi yönünde ya da erkeklerden farklı yönleri ile tanımlanmaktadır. Feminizm düşüncesine göre bu tanımlama yanlıştır (Duyan ve ark. 2008).

Ramazanoğlu (1998), feminist yaklaşımların içerisinde yer alan ve en önemli gördüğü yaklaşımın "Liberal Feminizm" olduğunu söylemektedir. Liberal feminizme göre, toplumun yapısı ne olursa olsun çok fazla sorgulamadan kadınlara özgür hakların verilmesi ve ayrımın yapılmaması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sosyalist feministe göre; kadınların evde veya dışarda hangi koşulda olursa olsun düşük ücretli veya ücretsiz çalışmaların olduğu pazar ekonomisinin tamamen yok sayılması ve erkek egemen toplum yerine eşitlikçi toplum yapısının hakim olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Radikal feminizme göre; toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliğin asıl nedeni geçmiştir ve geçmişin içinde yer alan ataerkil sistemdir. Bu sistemin de ortadan kaldırılması ve bu sistem yerini eşitlikçi aile yapısı getirilmesi gerekmektedir. Kadınlar kültürel ve algılayış biçimi konusunda erkekler tarafından yönlendirilmemelidir (Donovan 1997; akt. Duyan ve ark. 2008).

Sosyal hizmet ve feminizm arasındaki etkileşimin 1980'li yıllarda başladığı görülmektedir. Birinci feminizm dalgası "eşitliğin" baz alınmasıdır. İkinci feminizm dalgası "toplumsal eşitliğin" temel alınmasıdır. Temele alınan bu konular sosyal hizmetin konularından bir tanesi olan "kadının toplumsal hayattaki yeri ve önemini göz önüne sermektedir. Bu açıdan feminizm ile sosyal hizmet ilişkisi doğal bir şekilde ortaya çıkmıştır (Dominelli 2002; Alcazar-Campos 2013; White 2006; akt. Baydar 2014).

1.4.2. Sosyal Rol Kuramı

Kadın ve erkeğin toplumdaki rolleri hakkında çeşitli teoriler vardır. Genel olarak iki tür teori üzerinde durulmaktadır. Bu teorilerden ilki biyolojik teori, ikincisi ise psikolojik teoridir (Gök 2013).

Biyolojik teoriye göre, erkekler ve kadınlar arasındaki davranış değişikliklerinden biyolojik farklılıklar sorumludur. Biyolojik teoriler, insanların doğumdan itibaren salgıladıkları hormonlar, gelişim evrelerindeki biyolojik farklılıklar ve erkek ve kadın beyinleri arasındaki farklarla ilgilenir. Psikolojik teoriler şunları içerir: "Psikanalitik teori, sosyal öğrenme teorisi, bilişsel gelişim teorisi, cinsiyet şeması teorisi, sosyal rol teorisi." (Gök 2013).

Toplumda kadın ve erkeğe belirli rol ve görevler yüklenmiştir. Buna göre erkek; maaşı yüksek, evde söz sahibi olan, eve bakmakla yükümlü olandır. Kadına yüklenen görevler ise; erkekten düşük statü, erkeğe bağımlı olan, ev işlerinden sorumlu olan, çocukların asıl bakımını üstlenen kişi olarak görülmektedir. Günümüzde bu rol ve görevlerde küçük değişiklikler olmakla beraber hala erkek egemen toplumun daha yaygın olduğunu görmek mümkündür (Gök,2013).

1.4.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, bireyin model alma, taklit yapma ve öğrendiklerini kalıcı hale getirmeyi içeren öğrenme evrelerden geçerek hem toplumsal cinsiyet rollerini hem de toplumsal cinsiyet kimliğini geliştirdiğini vurgulamaktadır. Sosyal öğrenme kuramında, toplumsal cinsiyet rolüne uygun davranışın ödüllendirildiği; uygun olmayan davranışın cezalandırıldığı ya da yok sayıldığı için erkek çocukların "erkek gibi", kız çocuklarına ise "kız gibi" davranmayı öğreten bilgilere dayanmaktadır (Bandura 1977).

Sosyal öğrenme kuramında detaylıca iki öğrenme evresine önem verilmektedir (Bandura 1977):

- Edimsel Koşullanma: Olumlu sonuçlanan veya ödül verilen davranışların kalıcı hale getirilmesi için pekiştirilmesi vardır. Eğer çocuk cinsiyetine uygun davranışlar göstermezse cezalandırılır. Çocuğun ödüllendirilmesi için cinsiyete uygun davranışlar göstermesi ve bu davranışları da pekiştirmesi gerekmektedir.
- Model Alma ve Taklit: Rol model olarak seçilen kişiler (ebeveynler, arkadaşlar, beğenilen kişiler, öğretmenler, vb.) gözlemlendikten sonra davranış taklit edilmeye başlanır.

Burada kız çocuklarının annelerinin ve daha çok kadınları rol model aldığı, erkek çocukların ise babalarını ve erkekleri rol model aldığı görülmektedir. Burada çocuklar davranışları öğrenme sırasında başka çocukların da ödül ve cezalarına tanıklık ederek (dolaylı pekiştirme) de bu bilgileri pekiştirebilmektedir. Burada önemli olan kız çocuklarının çevrelerinde erken yaşta evlenen kadınları görüp onları kendilerine rol model olarak almalarıdır. Bu süreç bu şekilde devam ederek kuşaktan kuşağa aktarılabilmektedir.

Sosyal öğrenme kuramında temelde “kadınlık” ve “erkeklik” vardır. Bu kuramda çocuklar diğer sosyal davranışlar öğrendikleri gibi cinsiyet ayrımı yapmayı da öğrenmektedir. Kızlar ve erkekler bu öğrenme sürecinde farklı ödül ve cezalara maruz kalmaktadırlar. Bunun yanı sıra kültürde yer alan cinsiyete uygun davranışlarda bu modelde öğrenilmektedir (Arslan, 2000).

1.4.4. Ekolojik Yaklaşım

Ekolojik yaklaşım, canlı varlıklar arasındaki ilişkilere ve çevrenin etkileşimine odaklanmaktadır (Germain 1979; akt. Duyan 2014).

Ekolojik sistem, birey ve çevresinde oluşmaktadır. Buna ekosistem de denebilmektedir. Ekolojik yaklaşımda dikkat edilmesi gereken konu birey ve çevresi içindeki etkileşimi ele almasından dolayı çevreye yeterince odaklanmak gerekmektedir. Yeterince odaklanılmayan çevrede sistem yaklaşımı eksik kalmaktadır (Duyan, 2014).

İnsanın doğduğu andan itibaren büyüdüğü ve yetiştiği çevresi, ailesi, akrabaları, okulu, arkadaşları, mahallesi, mikro sistemi oluşturmaktadır. Bunların dışında kalan ve mikro sistem kadar içinde olmadığı kitle iletişim araçları, komşular, sosyal medya, sosyal hizmet kurumları mezosistemi oluşturmaktadır. İnanç, kültür, değerler ise makro sistemi oluşturmaktadır. Bu üç sistemde bireyi hayatı boyunca olumlu ve olumsuz yönden etkilemektedir. Eğer birey bu ekosistem içerisinde olumsuz bir durum yaşarsa veya herhangi bir uyumsuzluk yaşarsa gelişimsel dönemler ve sağlıklı yetişkinlik geçirmesi de risk altında olmaktadır (Yolcuoğlu, 2010).

1.5. Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Damat

Medeni Kanun’da evlenme çağı 18 olarak belirlenmektedir ve 18 yaşın altındaki kişiler, çocuk olarak kabul edilmekte ise de erken evliliklerin önüne geçilememektedir (Aral ve Gürsoy, 2001, s. 2).

Küçük yaşta evlilikler genel olarak geleneksel ve dini ritüellerle gerçekleştirildiğinden bu evlilikler kayıt altına alınamamaktadır. Bu yüzden de erken yaşta evliliklerle ilgili güvenli veriler elde edilememektedir. Erkek çocuklar için evlilik yaşı, 180 devlette 18 yaş ya da daha büyük yaşta, 8 devlette 18 yaşından küçük bireyler izin gerekmeden evlenebilmektedir. 105 ülkede 18 yaşından küçük çocukları izin ile evlenebilmektedirler. 23 ülkede ise 15 yaşın altında olan erkek evlatların eşiyle olan evliliği ise resmî izinle gerçekleştirilebilmektedir yararlı olacağı değerlendirilmektedir (World Population Prospects: Main Results, 2011).

Bazı ülkelerdeki erken evlilik sayılarına bakacak olursak, Gürcistan nüfusunun %17’sinin, Türkiye nüfusunun %14’ünün ve Ukrayna, Fransa ve İngiltere nüfusunun en az %10’unun 18 yaşından önce evlendiğini görmek mümkündür (Myers ve Harvey, 2011).

TÜİK’in 2018’deki “Türkiye Aile Yapısı Araştırması”na göre: “Bireylerin ilk evlenme yaşları incelendiğinde ilk evliliklerin %37,5’inin 20 ve 24 yaş aralığında yapıldığı, bunu %21.2 ile 25 ve 29 yaş aralığının izlediği belirtilmektedir. İlk evlenme yaşına bakıldığında erkeklerin daha çok 20-24 yaşlarında ilk evliliklerine girdikleri ve erkeklerin oranının daha az olduğu görülmektedir. 18 yaşını doldurmadan evlenen erkeklerin oranı ise %5,6’dır. Erken evlilikler halen varlığını sürdürmekte ve birçok sosyolojik, biyolojik, psikolojik, hukuki ve ekonomik sorunlara yol açmaktadır. Türkiye’de erken yaşta evliliğe ilişkin araştırma verilerine bakıldığında, çalışmaların çoğunlukla çocuk kadınları ile sınırlı olduğu görülmektedir. Oysaki erken yaşta evlilik olgusunun bütüncül bir anlayışla incelenmesi için çocuk gelinlerin yanı sıra çocuk damatların da anlatılarına da ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuk damatları kapsayan erken evlilik, yorumlayıcı bir yaklaşım arasında ele alınmıştır. Bu nedenle “Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Damat” adlı çalışmada sosyo-demografik ve sosyokültürel ögelerin içinde neler bulunduğunu ve nasıl aktarıldığını algılamak amaçlanmaktadır. “Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Damat” adlı çalışmada erken evlilik olgusu; Ankara, Adana ve Mersin olmak üzere üç farklı şehirden 24 erkek katılımcı üstünden çözümlene edilmiştir. Erken yaşta evliliği deneyimleyen çocuk damatların mağduriyeti söz konusudur. Bireysel özgürlüğün, öğrenim hakkının kısıtlanmasının yanında çocuk yaşta “damat” olan bireylerin elinden çocuk olma haklarıyla beraber gelecekleri de alınmaktadır. Erken yaşta evliliğin beraberinde bu evliliklerde kaçınılmaz olarak “rol değişiklikleri” de yaşanmaktadır. Erken yaşta evlenen bireyler, çocukluk evresini tamamlamadan yetişkin olma sorumluluğu ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu rol değişiklikleri, erken evliliklerde çocuk damatları evini

geçindirmesi gereken bir “aile reisi” ve “baba” olmakla sorumlu tutulmaktadır. Çocuk damatlara yüklenen bu rollerle birlikte eğitim ve öğrenimden yoksun kalmakta, bunun yanı sıra tamamlanamayan eğitimleri dolayısıyla da vasıflı işlerde çalışmamaktadırlar. Bu durum, kişilerin yaşam kalitelerini etkilemektedir. “Türkiye’de ve Dünyada Çocuk Damat” adlı çalışmada çocuk damatların hikayeleri, erken evliliklerin sosyo-demografik ve kültürel nedenleri, damatların iyi/kötü evlilik deneyimleri, erken evliliklerde geleneksel örf ve kültürün rolü, nesiller arası iyi/kötü aktarım /evliliğe kim karar verir gibi sonuçları da açığa çıkarmak hedeflenmiştir (Aydemir 2011, ss. 29-30).

1.6. Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımı

Toplumsal cinsiyet toplumlarda farklılıklara sebep olmaktadır. Her toplumun gelenek ve kültürleri farklıdır bundan dolayı toplumsal cinsiyette de farklılıklar vardır. Toplumsal cinsiyet, ataerkillik ve anaerkilli temeline kurulmuş bir yapıdır. İlişkilerde de bu roller yer almaktadır. Gün geçtikçe cinsiyet rollerinin belirginleşmesi ve bu rollerin bireylere dayatılması da bir sorundur. Ataerkil aile yapısının sahip olduğu yerlerde toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa rastlamak mümkündür ayrıyeten kadın ve erkeklere karşı rol ve sorumlulukları kesin hatlarla belirlemek eşitsizliğin en belirgin halidir. Ataerkil toplum yapısına sahip olunan yerlerde erkeğe yüklenen rol ve sorumluluklar genel olarak; güçlü olmak, duygusal olmamak, mantıklı, çalışkan olmak, evi geçindirmek, sert olmak gibi özellikler sayılabilmektedir. Kadınlara yüklenen rol ve sorumluluklar ise; ev işlerini yapmak, çocuk bakmak, narin ve hassas olmak, zayıf ve duygusal olmak gibi şeyleri saymak mümkündür. Bunların dışında ataerkil toplumda erkek ev dışında kadın ise ev içinde sorumlu olan kişi anlamına gelmektedir (Kıran, 2017: 2-3).

Yaşamın tüm evrelerinde kadınlar ile erkekler arasındaki toplumsal cinsiyet farklılıklarına rastlandığı görülmektedir. Temelde kadın ve erkekler arasında haklar, kaynaklar ve hizmetlere erişimde ve ekonomik faaliyetlerde yer alan dengesiz dağılım toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin mümkün olduğunu söylemektedir. Sosyal, ekonomik, yasal ve siyasal haklar yönünden bakıldığı zaman kadınlar ve erkekler arasında toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin varlığından söz etmek mümkündür. Toplumun sosyo-kültürel yapısından ve kalıp yargılarından kaynaklı olarak kadına yönelik ayrımcılığın kız çocuğuna erkek çocuktan daha az fırsatlar verilmesi ile çok erken dönemlerde başladığı ve bu durumun tüm yaşam evrelerinde devam ettiği görülmektedir. Genel olarak kadının eğitim seviyesinin, onun toplum içindeki yerine ve durumuna yansıdığı aynı zamanda kadınlara alakalı toplumsal beklenti ve roller ile kadının

davranış biçimine göre değiştiğini görmek mümkündür. Yapılan araştırmalar, kadınların sosyal, ekonomik, yasal ve siyasal yaşamda karşı karşıya kaldığı toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görünürlüğüne dair çeşitli istatistiki verileri göz önüne getirmektedir. Kadınların, eğitim seviyelerinde erkeklerden daha az maaş aldığını gösteren “Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması” 2014 yılı verilerine bakıldığı zaman, yükseköğretim mezunu bir kadın çalışanın, aynı eğitim düzeyinde bir erkek çalışanın yıllık ortalama esas iş gelirinden %1,3 oranında düşük geliri olduğu görülmüştür. TÜİK İşgücü İstatistikleri 2017 yılı Ağustos ayı sonuçlarında, eğitim durumuna göre kadın ve erkeklerin işgücüne katılma oranları karşılıklı olarak ele almaktadır. Okur-yazar olmayan kadınların işgücüne katılma oranı %16,5 iken erkeklerin %32,2’dir. Yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılma oranları %73,1 iken erkeklerin %85,9’dur. Eğitim düzeyi yükseldikçe kadın ve erkeklerin işgücüne katılma oranlarının arttığı görülmektedir. Öte yandan istihdam oranları incelendiğinde, okur-yazar Yüksek öğrenim görmemiş kadınlarda bu pay %15.9 iken, üniversite eğitimi almış kadınlarda %57.1, erkeklerde ise %78.5’tir. İşsizlik oranlarına bakarsanız okuma yazma bilmeyen kadın ve erkeklerde %3.6 olduğu görülüyor. Yüksek eğitilmiş kadınların işsizlik oranının %21.9, erkeklerin ise %8.6 olduğu bilinmektedir. Bu bilgiler ışığında eğitim düzeyi özelinde yapılan analiz sonucu, kadınların eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığını ve daha fazla istihdam edildiklerini göstermektedir. Buna rağmen eğitimin her kademesinde erkeklerin çalışma hayatına katıldığı ve kadınlardan daha fazla çalıştığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu sonuçları değerlendirecek olursak 1935'te TBMM'de 18 kadın vekil ve %4.5 oranında kadın vardı. 81 yıl sonra 2016'da bu sayı %14.7 iken 81, 469 erkek milletvekilinin oranı ise %85.3 olarak görülmektedir. TBMM'deki bu eşitsiz rakamlar ve oranlar kadınların siyasi hayattan ne kadar uzak olduğunu gösteriyor. Ancak, 2014 yılında Avrupa'da bu oranın İsveç'te %45 ve Finlandiya'da %42.5 olduğunu belirtmekte fayda var. Öte yandan, 2016 yılında Türkiye 1 kadın bakana sahipken, 2013 yılında Avrupa'da en yüksek kadın bakan oranına sahip ülkeler İsveç %54.2 ve Norveç %50'dir. Yıl 2009'da sadece %0.9'a düşen bu oran 2014'te %2.9'da Diğer tüm bölgelerde olduğu gibi Türkiye'de de kadınların siyasete erkeklerden daha az dahil olması, kadınların cinsiyet eşitsizlikleriyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir. 2014-2015 Zaman Kullanım Araştırması sonuçlarına göre, Türk kadınları 4 saat 17 dakika ile en çok ev ve aile bakımı faaliyetlerine, erkekler ise mesleki faaliyetlere daha fazla zaman ayırıyor. Süre, 3 saat. Ve 58 dakika. Kadınların toplumsal yaşamda erkeklerle eşitsiz konumundan kaynaklanan şiddet, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kadına yönelik aile içi şiddet araştırması sonuçlarına da yansımaktadır. 2014 araştırma sonuçlarına göre ülke nüfusunda %35.5 kadın hayatlarının bir döneminde eşlerinden veya partnerlerinden fiziksel şiddet görmüştür. Hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadın sayısının en fazla olduğu

bölge %42.8 ile İç Anadolu Bölgesi, en az olduğu bölge ise %26.8 ile Doğu Karadeniz Bölgesi'dir. Dolayısıyla her 10 kadından 4'ünün eşinden ya da birlikte yaşadığı kişilerden fiziksel şiddet gördüğü biliniyor. Öte yandan, erkekler 35 dakika, kızlar ise 1 saat 37 dakika ev işleri ve aile bakımı faaliyetlerine ayırmaktadır. 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) sonuçlarına göre kadınların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik davranışları araştırılmış ve yemek yapma, bulaşık yıkama, çamaşır, ütü ve temizlik gibi ev işlerini hem kadın hem de erkek yapması gerekmektedir. Aile içinde önemli kararları sadece ailenin erkekleri almalıdır" denmekte ve erkeklerin eğitim görmesinin kız çocuklarına göre her zaman daha iyi olduğu görüşüne katıldığını belirtti (Meydan, 2018:13-18).

Baskının dini ve kültürel anlamda artışı, erkeğin enerjisini sınırsızlaştırırken, kadının varlığının biraz daha göz ardı edilmesine sebebiyet vermiştir. Kırsal kesimde yaşamı sürdürmek için mühim olan konu, geçerli kültürün erkeğe karar verme yetkisi sağlaması, erkeğin hanımefendiler ve çocuklar üzerinde önemli kararlar alabilmesine olanak tanımaktadır. Kararlanan erkeğin, kaide oluşturmakta, koyduğu kuralların uygulanıp uygulanmadığı da denetlemekte ve uyulmazsa cezai yaptırım uygulayabilmektedir. Bu baskı kent yaşamında önemini yitirirken, şehre hemen hemen tam anlamıyla alışamayan ve kırsal kesimdeki yaşantısından ayrılamayan aile için giderek artmaktadır. Bu baskının bir ürünü olarak doğu bölgelerinde yaşanmış olan töre olgusu ve onunla ilgili olarak yaşanmış olan olaylar, insanların üzerindeki tesirini göstermektedir. Özellikle Anadolu'da görülen küçük yaşta evlilik sorunu, uzun yıllar boyunca toplumda normal görülen bir olgu haline gelmiştir. Öyle ki hem topluluğun yaşamının içinde olası hem de töre içinde namusu barındırması yüzünden küçük yaşta evlilik konusu zamanla önem kazanan bir vaziyet haline gelmiştir. Küçük yaşta evlilik mevzusu kadının düşüncelerini ve duygularının bastırıldığı, kendisi adına verilen kararların ise erkek tarafından verildiği ve dini öğeler temelinde kültürel olgular üstüne kurulan bir eylem olduğunu düşünmek doğru olacaktır. Türkiye'deki küçük yaşta evlilikler mevzusu bilhassa Özcebe ve Biçer (2013) şu nedenlerle ön plana sürmektedir:

- *"Eğitim düzeyi*
- *Gelir düzeyi*
- *Kültürel değerler*
- *Dini bağlılık*
- *Çevre baskısı"*

Bu başlıklar içinde en etkili olanı kültürel değerler olarak görülmektedir. Kültürel anlamda toplumumuzda, kırsal kesimin bağlı olduğu değerler bütünü, insanların yaşam tarzlarının

belirlenmesi, zihinlerdeki düşüncelerin şekillenmesi ve aile kurma adına karar ama mekanizmalarının işlemesi hususunda etkili bir faktör olarak gözetilmektedir. Sadece günümüz Türkiye için geçerli olmayan bu durum, Türklerin yerleşik yaşama geçtiğinden beri süre gelen bir durumu işaret etmektedir. Evliliklerde en önemli sorun zorunlu evliliklerdir. Gönüllü evliliklerin ardında kalan bu durum evlilik ilişkilerinde eşler birbirleriyle birlikte olmak zorunda kaldıkları için evliliklerini sürdürmeye çalışmışlardır. Küçük yaşta evlilikler ciddi oranda ebeveynlerin baskısı olarak zorunlu evlilik şeklinde oluşmaktadır (Kara, 2015: 63-64).

1.7. Çocuk İstismarı

Çocuğun en az kendisinden altı yaş büyük bir kişi tarafından cinsi doygunluk için zorla veya ikna edilerek kullanılmasıdır. Bir başka deyişle çocuğun başkasının bu amaçla kullanmasına izin verilmesidir. Çocuk ve erişkin arasındaki ilişki ve o erişkinin ya da başka bir ferden seksüel stimülasyon için kullanılmışsa, çocuğun cinsel istismara uğramış olduğu kabul edilir. Tecavüz, ensest, çocuk pornografisi, teşhircilik, cinselliği kışkırtan konuşmalar, pornografik film seyrettirme, cinsel organları okşama, oral sekse kadar değişen eylemler eşeyssel istismar çeşitliliği arasında bulunmaktadır. Cinsel suiistimal, çocuk istismarı tipleri içerisinde saptanması en zor olanıdır. Cinsel istismarın yaygınlığı mevzuunda bildirilen oranlar ile esas olan oranlar içinde büyük farklılıklar görülmektedir. Gerçek yüzdenin kadınlar için %17, erkekler için %5-8 olduğu düşüncesi vardır. Cinsel istismarın sosyoekonomik seviye fark etmeksizin her koşulda görülebileceği saptanmıştır. Cinsel istismarın sık görüldüğü ailelerde genel hatlarıyla bulunan patolojiler şu şekildedir: Boşanma, şiddet, alkol ve madde kullanımı, eşeyssel problemler, toplumsal yalıtkan, baskın ve koşulsuz söz tutma isteyen ebeveyn modeli, rol çatışması vb. şeklindedir. Çocuk istismarını ortaya çıkartırken en mühim adım çocuğun aleni ve kesin ifade vermesidir. Bunun eksik kalmış olduğu durumlarda muayene bulguları olarak fiziksel bulguların fazlaca büyük önemi vardır. Hikâyenin alınması, ruhsal değişimlerin saptanması, örnek katılımı ve laboratuvar inceleme neticeleri ile beraber deneyimli bir uzman istismar teşhisini ortaya çıkaracaktır. İstismarın türü faile cinsi zevk verecek sadece çok az veya asla hasar bırakmayacak halde seçilebilmektedir. Araştırma esnasında tıbbi muayene en acele şekilde uygulanmalı ve adli soruşturmanın tamamlanmasına kadar ne olursa olsun ertelenmemelidir. Cinsel suiistimal erkek çocuklarda çoğu zaman iz bırakmamaktadır. Erkek çocuklarında böyle bir durum görüldüğünde izlerin önemi oldukça açık değildir. Erkek

çocuklarda genital yaralanmalara, cinsel istismar oldukça zaman zaman cinsi olmayan cezalandırma kararı ortaya çıkabilmektedir. Cinsel suiistimal hikayesi olan çocukların daha sonraki zamanlarında başka canlılara eşeyssel saldırıda bulunmuş olduğu görülebilmektedir. Cinsel suiistimal olgularında terapiye ek olarak gerektiğinde aile terapisi de uygulanmalıdır. Cinsel istismarın ortadan kaldırmanın en etkili yolu cinsel suiistimal durumunun oluşmasını önlemek ve buna yönelik çeşitli programlar yapmak ve geliştirmektir. Çocuklara yönelik yapılacak programlar, olabilecek bir kötüye kullanma durumunda çocuğun istismarı anlayıp tanınması, müsait bir yolla reaksiyon göstermesi ve böyle bir durumda güvendikleri bir yetişkine olayı anlatmalarını hedeflenmektedir. Çocuk istismarını önlemek ve kamuoyunu harekete geçirmek için medya oldukça önemlidir (Tıraşçı,2007 – Gören,2007:71).

Çocuğa yönelik fiziksel istismar tanılarında biri de “şüpheli”dir. Doktorun şüphelenmediği durumlarda istismarı algılamak daha zor olacaktır. Doktor her şeyden önce bir anne/babanın çocuğuna zarar verebileceğini kabullenmek istemez. Hikaye alımı esnasında ortaya çıkan aile içi bir çatışmaya dahil olmaya isteksizdir. Bunun daha da ilerisi, çocuk istismarı mevzusunda yeterli öğrenim görmemiştir ve organik olarak kendisine yöneltilen bilgilerin doğruluğunu kabullenerek tedavisini bu bilgiler doğrultusunda tasarlar. Sağlık kurumlarına fiziksel zarar ile getirilen çocuklarda kuşku duyulan nesnelere oldukça incelenmelidir. Hastaneye başvuru yapılırken açıklanamayan gecikme, alınan hikayede zıtlıkların bulunması, fiziksel bulgularla uyuşmayan hikaye, birden fazla şüpheli travma hikayesi, ebeveynin kazayı üçüncü kişilere ithaf etmesi, kazanın çocuğun kendisine yüklenip bırakılması, çocuğun nedensiz olarak farklı kurumlarda ya da hastanelerde dolaştırılması, çocuğun ebeveynini suçlaması, çocukluğunda istismara maruz kalmış ebeveynin hikayesi, ebeveynin çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması, müracaat esnasında veya daha sonra ebeveynin ya da bakıcılarda düşmanca davranışlar gözlenmesi özellikle hekim tarafından fark edilerek şüphelenilmesi gereken özelliklerdir. Fiziksel istismar tanısına ulaşabilmek için ayrıntılı bir hikâye alınması, kapsamlı bir fizik muayenesi yapılması ve bulguların hassasiyetle kaydedilmesi esastır. Bu yol ile çocukta fiziksel kötüye kullanma, tanı koydurucu (patognomonik) pek fazlaca bulguya ulaşmak mümkündür. Çocuk ağırlı uyaranlara aşırı derecede kırılğan ya da tersine duyarsız ise, doku bozukluklarının öyküde belirtilen süreden daha eski dönemlerde oluştuğunu düşündüren bulgular var ise, değişik türde yanık ve kesi doku bozuklukları eşzamanlı olarak bulunuyorsa, tek bir nedene bağlı fazlaca sayıda doku bozukluğu (fazlaca sayıda sigara yanığı, çok sayıda kesik izi vb.) mevcut ise çeşitli şekillerde (saçla örtülme veya yara bandı şeklinde...) gizlenmeye çalışılan yaralar var ise, hasar görmesi olağan olmayan dil, dudak, frenulum benzer biçimde yerlerde yara ya da kesiler mevcutsa müracaat istismar açısından oldukça yönlü ve hassasiyetle değerlendirilmelidir.

Fiziksel istismara bağlı olarak çocukta tek ya da birden fazla olmak doku bozukluğu gözlenebilmektedir. Bunların sık görülenleri insan ısırıkları da dahil olmak suretiyle deri yaralanmaları, gözdeki doku bozukluğu, kemik kırıkları, kafa yaralanmaları ve yanıklardır. Çocukta fizyolojik istismarda en sık rastlanılan kırık şekli metafizyel-epifizyel kırıklardır. Uzun kemiklerden kopan parçacıklar radyolojik olarak saptanabilmektedir. Bu tip kırıklar çocuğun kol, bacak veya gövdesinden tutulup sarsılması sonucu oluşmaktadır. Genellikle diz, dirsek ve bilekte görülmektedir (Önal ve ark. 2013: 124-125).

Günlük yaşamımızda en sık rastlanan kötüye kullanma tiplerinden diğeri de duygusal istismardır. Duyusal istismar; anne, baba ya da çevredeki diğer yetişkinlerin çocuğun yeteneklerinden daha yüksek istek ve beklentileri olduğu ve çocuğa karşı saldırgan davrandığı anlamına gelir. Bağırma, itme, aşığılama, sövme, çocuğu yalnız bırakma, yanlış yönlendirme, korkutma, tehdit etme, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılamama, çocuğun yaşının ötesinde sorumluluk bekleme, kardeş ayrımı yapma, küçümseme, yok sayma, iğneleme, lakap takma, aşırı baskı ve otorite, aileye bağlı olarak değiştirin ve çok koruyucu. Zihinsel şiddet tek başına ya da fiziksel ve cinsel şiddetin devamı olarak ortaya çıkabilir. Fiziksel ve cinsel istismarın ortadan kalkma durumunda dahi devam edebilmektedir. Bu çocuklarda diğer çocuklar benzer biçimde zihinsel kapasite olmasına karşın öğrenme zorluğu ve dikkat bozukluğu gibi sorunların olduğu görülmektedir. Bu nedenle duygusal istismar çocuk için kişiliğini ve bununla birlikte başarılı olup olmamasını da etkilemektedir. Bir diğeri kötüye kullanma türlerine bakıldığında duygusal istismar tanımlanması daha karmaşıktır ve zordur (Tıraşçı,2007 – Gören,2007:72).

1.8. Çocuk Gelin Sorunu ve Sosyal Hizmet

Sosyal hizmet uzmanlarına kadar birçok kamu personeli çocuk gelin olaylarında öne çıkan meslek gruplarıdır. Genel olarak bir çocuk gelin olayı ile karşı karşıya kalındığında kanunlarla değil bakış açılarıyla olaya bakılmaktadır. Böyle bakılmasının temel nedenlerinden birisi de yetiştirilme tarzımız, büyüdüğümüz kültür ve çevrenin etkisidir. Sosyal hizmet uzmanları görevlerini layıkıyla yerine getiren gruptur. Ama maalesef bu grupta da çocuk gelin evliliklerinde üstünü kapatanlar yok değildir. Bazen yakın akraba, arkadaş, dost vs diyerek olaylara göz yumulmaktadır.. Prof. Dr. İlhan Tomambay; sosyal hizmet uzmanlarının bazen kültür, gelenek vs. gibi faktörleri mesleklerinin önüne koyduklarını belirtmektedir. Böyle durumlarda da hem meslek etiği ihlal edilmiş olur hem de çocuk gelinlerin önünü açık bırakılmaktadır (Arslan, 2018: 9)

Çocuk gelin sorunu ile mücadele yöntemlerine bakıldığı zaman; hala dünya görüşünü din, gelenek, örf ve adetler üzerine kuran devletlerde dinsel bir ülküye sahip olduğundan ataerkillik ağır basmaktadır, eğitim ve öğretimde dinin ağır bastığı yaygın bölgelerde özellikle “namus” kavramı kadına atfedilmektedir. Diğer taraftan dünya görüşünün temelini din ve gelenekleri değil de akıl ve bilimi koyan laik devletler kadın ve erkek arasında daima eşitlik olduğunu savunulmaktadır. Bunları göz önünde bulundurarak Türk insanının oluşturmuş olduğu toplumun ileri mi, geri mi olduğunu tartışıp düşünmek gerekmektedir. Bunun üzerine yapılması gerekenler tespit edilmeli ve çocuk gelinlerle ilgili mücadele yöntemleri üzerinde durulması gerekmektedir. Çocuk gelinler hakkındaki sorunlara yaklaşım ilk olarak ortak bir dil oluşturmak ve bu çerçevede devam etmek olmalıdır. Biyolojik olarak kadın ve erkeğin eşit olduğu her planda olduğu gibi özellikle kalkınma planında da dile getirilmeli ve bu kadın-erkek eşitliği konusundaki tartışmalara açıklık getirilmelidir. Bu sayede kavramların bilinçli bir şekilde kullanımına yol açılacaktır. Ortak bir dil oluşturulup çocuk gelin sorunu ile ilgili mücadelede hangi yolların kullanılacağı tespit edilmektedir. Zorunlu askerlik konusu erkeklerde olduğu gibi kızlarda da uygulanmalıdır. 18 yaşını dolduran her kız için bu geçerli olmalıdır. Askerlik hizmetinde verilecek eğitim süresi altı aydan az olmayacak şekilde tespit edilip kontrol edilmelidir. Bu sayede kızlar da erkekler gibi askerlik bitmeden evlendirilemeyecek hem kızların evlenme yaşı yükselecek hem de askerlik sayesinde birçok kız çocuğu eğitime devam edebilecektir. Bu uygulama sayesinde özellikle kamu alanındaki giyim sorunu çözümlenecek ve kıyafet sorununun büyük oranda düzeldiği görülecektir. Askerlik boyunca kızlara sonraki hayatlarını idame ettirebilmeleri için özellikle mesleki alanda çeşitli kurslar verilecek ve kızların askerlikten sonra çalışma hayatına katılımında artış olacaktır. Bu sayede erken yaşta eğitimden alıkoyulan kız çocukları askerde kendilerini geliştirecek alanlar da bulmuş olunacaktır. Gelenek, din, adetler çerçevesinde normalleştirilen şeyhlik, ağalık sistemleriyle olumsuz etkilenen kültürel değerler düzeltilmelidir. Toplumdaki dinsel ve geleneksek ahlak bilinci yerine acil olarak laik ahlak bilinci oturtulmalıdır (Çakmak, 2015: 8).

Sosyal hizmet müdahalesi güçlendirme yapmayı hedeflemiştir, uyum sağlamayı öğretmeyi değil. Sosyal hizmet, kadının aile içerisinde sahip olduğu rollere uygun davranması için onun uyum sağlamasına yardımcı olmayı değil, kadının karşılaştığı problemlerle baş edebilmesi için güç kazanmasına yardım etmektir. Sosyal hizmet uygulaması, aile içerisindeki zayıf ve güçlü tarafların tespit edilerek, aileye uygun bir model belirlenerek değerlendirilmesini sağlamaktadır. Kadınlar, erkeklerin egemen olduğu toplumda “görünmezdir”; ev içinde yaptıkları görülmemektedir, başarıları görmezden gelinmektedir. Sosyal hizmet uzmanları bu gibi fikirleri benimsememekte, kadınların düşünce ve duygularını önemsemekte, yaptığı işleri

ve katkıları kabul ederek onların başarılarını takdir etmektedir. Mikro anlamda kadınlar ile çalışırken onları güçlendirerek özgüvenlerini, benlik saygılarını arttırmaya yardımcı olurken; makro anlamda da kadınlara yönelik değersizleştirmeyi yok etmeye çalışmaktadır (Thompson 2001; akt. Buz 2009).

1.9. Sosyal Hizmet Yaklaşımları Açısından Erken Evlilik

1.9.1. Genelci Yaklaşım

Genelci sosyal hizmet, birçok sosyal hizmet yaklaşımının ve sosyal hizmet modelinin kullanılarak yapılmasını vurgular. Burada genelci sosyal hizmet uzmanı geniş bilgi birikimine sahip olarak uygun modeli seçer (Sheafer ve Horejs 2002; akt. Duyan ve ark. 2008). Bu yaklaşım genelci sosyal hizmet uzmanının, her müracaatçı ve her olay karşısında mikrodan makroya olan çeşitli yolları kullanma durumunu içerir. Genelci sosyal hizmet uygulamasında mezzo düzey, mikro düzey ve makro düzey müdahaleler vardır. Mikro düzeyde aile ve bireylerle sosyal hizmet, mezzo düzeyde küçük katılımcılarla sosyal hizmet, makro düzeyde ise örgüt ve halka yönelik sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştirilmektedir (Sheafer ve Horejs 2002; akt. Yıldırım 2006).

Genelci yaklaşımı kullanan sosyal SHU sosyal hizmet pratiği yaparken geniş bilgi ve deneyimi ile farklı perspektif ve teori ve modeller yapan, bir alandan diğerine geçiş yapabilen meslek elemanıdır. SHU genelci yaklaşımı kullanarak sorunlara etkide bulunan sosyal fonksiyonların çeşitli faktörlerine odaklanarak tanımaya çalışır. Bunlar önem arz eden konularda ve inançlarda çatışma, yıpranmış aile ilişkileri çarpık düşünceler, bilgi ve bilgilendirme eksikliği, yıpratıcı bireysel ve ailesel kalıplar, yabancılaşma ve yalnızlık, baskı, adaletsizlik ve ırkçılık, yoksulluk, kaynak eksikliği, otorite tarafından, gücün kötüye kullanımı, hatalı ya da işlemeyen programlar ve yasal sistemler vb. sorunlar (Sheafer ve Horejs 2002; akt. Yıldırım 2006).

Genelci sosyal hizmet yaklaşımı, duruma bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Sorunu bir biçimiyle değil tüm boyutlarıyla ele almaktadır. Yani genelci yaklaşım, sorunun sadece kendisine değil problemin etkileşim içerisinde olduğu sistemlere de bakmayı gerektirmektedir. Örneğin, korunma ihtiyacı olan çocuklar sorunu, mikro düzeyde aile kurumuyla ilişkili görünmekle birlikte bu problem sadece ailelerin yoksul olmalarıyla değerlendirilmemelidir. Bunun akabinde istihdam sorunu, yoksulluğa sebep olan politikalar, toplumun sosyo-ekonomik durumu da bu sorun için önem arz etmektedir.

1.9.2. Sistem Yaklaşımı

Sistem yaklaşımı neden-sonuç ilişkisi kurmak yerine, birey ve durumu birbiriyle karşılıklı ilişki içinde bir bütün olarak ele almaya yardımcı olmaktadır. Çevrenin bireyin nasıl davranacağını mı belirlediği, yoksa bireyin mi çevreyi etkilediği tartışmasıyla daha az bakmak gerekir, çünkü birey yaşamın en önemli parçasıdır (Duyan 2014).

Sistem teorisi; bireyler, aileler, küçük gruplar, kurumlar, topluluklar ve toplum arasında kavramsallaştırılmış geçişi sağlanması açısından sosyal hizmet uzmanları için önemli bir durumdur.(Duyan ve ark. 2008).

Sistem kuramcıları, nedensel sorumlu kişi atamak ya da bireyi suçlamak yerine, sorunları sistematik işlemlerin bir kararı olarak görür. Sistem kuramı açıklayıcıdır, keşfedicidir; ancak reçete verici değildir. Sistem kuramı, müracaatçı ve sosyal hizmet uzmanlarının sorun çözme kabiliyetlerini uyarlayabileceği belirli değişme stratejilerini tanımlamaz. Sistem kuramı, zengin ve kapsamlı repertuardan faydalı müdahale müdahaleleri modelleri ve yaklaşımları geliştirmek adına kavramsal bir temel oluşturur. İnsan gereksinimleri, insanların parçası olduğu büyük sistemlerden bağımsız olarak ele alınamaz bu sistemler aile, minik grup, topluluk ve okul, toplumsal kuruluşlar gibi toplumsal kurumları kapsar (Demiröz ve ark. 2012).

Sistem kuramı çerçevesinde küçük yaşta evliliklere baktığımızda ise, küçük yaşta evlendirilen çocuklar ve içerisinde buldukları durum karşılıklı ilişki içerisinde bir tüm olarak ele alınmalıdır. Sistem yaklaşımında sosyal hizmet uzmanı, küçük yaşta evlilikler sorununun ardında yatan sebebe odaklanır, bu sebebe odaklanırken bireyle, aileyle, grupla, kurumlar, topluluklarla ve toplumla çalışır. Bu sistemler arasındaki bağlantıya odaklanır.

1.9.3. Ekolojik Yaklaşımı

Ekolojik yaklaşım, canlı varlıklar arasındaki ilişkiye, bu varlıklar ve çevrenin arasındaki etkileşime odaklanmaktadır (Germain 1979; akt. Duyan 2014).

Ekolojik sistem, bireyler (organizma) ve bireyin çevresinden oluşmaktadır. Buna ekosistem denmektedir. Ekolojik yaklaşımın en belirgin özelliği, birey ve bireyin çevresi olan etkileşimi ele alması ve çevre üzerine daha çok yoğunlaşmasıdır. Ekolojik sistem kuramı, çoğu vakit çevreye yeterince odaklanmayan ve bu sebeple bazı yönleri eksik kalan sistem yaklaşımına bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Duyan 2014).

Sosyal hizmet uzmanları müracaatçıları, duygusal, fiziksel, psikolojik, toplumsal durumlarını kapsayan farklı durumlarıyla bir bütün olarak değerlendirmekte ve müracaatçıyı arasında olduğu durum/olay/çevre arasında almaktadır. İnsan gelişiminin bu beş kapsamını değerlendirmek için sosyal hizmet uzmanları biyolojik faktörleri, aile faktörünü, sosyo-kültürel faktörleri belirleyerek bir değerlendirme gerçekleştirmektedir (Işıkhani 2014).

Bireyin doğduğu zamandan itibaren içerisinde yaşayarak büyüdüğü çevre, aile, akrabalar, mahalle, okul, arkadaşlar mikro sistemi oluşturmaktadır. Bireyin sayılanlar kadar içinde olmadığı ama onu yine de gelişimsel olarak etkileyen kitle iletişim araçları, sosyal medya, komşular, sosyal hizmet kurumları da mezosistemi oluşturmaktadır. Geriye kalan inanç, kültürel değer ve yargılar da makro sistemdir. Bu üç sistem de kişinin gelişimi evreleri boyunca onu olumlu yönde ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Kişi içerisinde olduğu toplumda var olan bu sistemlerle uyum içerisinde olduğunda sağlıklı bir çocukluk gerçekleştirdiği söylenebilir. Ancak birey ekosistem içerisinde bir problem yaşadığında çocukluk gelişimsel dönemleri ve sağlıklı bir yetişkinlik risk altındadır (Yolcuoğlu 2010).

1.9.4. Güçlendirme Yaklaşımı

Sosyal hizmet uzmanı değerlendirme ve müdahalede yaparken müracaatçının güçlerini dikkate alır. Bu yaklaşım da müracaatçının güçleri üzerine kurulmuştur. Ancak bu yaklaşımı tam anlamıyla anlayabilmek için ilk olarak güçsüzlük kavramı üzerinde durmak gerekmektedir. Güçsüzlük, toplum içinde çeşitli yönlerden ayrımcılığa uğrayan grupların ortak durumudur. Düşük sosyo-ekonomik seviyeden olan insanlar engelliler bu gruba örnek gösterilebilir. Kişiler çevreleri ile olan ilişkilerinde güçsüzlük yaşadıklarında bu deneyimlerini içselleştirerek güç karşısında kendilerini çaresiz hissederler. Güçlendirme bu durumda kişinin gelişimini sağlayabilmesi için bireysel güç, bireylerarası güç ya da siyasi gücü artırma durumudur (Yıldırım 2006).

Tüm bireyler ve gruplar, sorunlarını çözmeye yardımcı olacak yetenek, enerji, cesaret, bilgi, deneyim, dayanıklılık, iyi niyet, dürüstlük ve diğer erdemlere sahiptir. Bu güçlü yönler belirlenir ve yardım sürecinde kullanılır, bu güçlü yönler danışanı teşvik eder, motive eder ve olumlu bir değişim getirir. Bu nedenle, SHU'nun bu yaklaşımdaki rolü kolaylaştırıcı ve tavsiye niteliğinde olmalıdır. (Yıldırım 2006).

Güçlendirme yaklaşımı bağlamında çocuk yaşta evlilik konusunda çalışan sosyal hizmet uzmanı, küçük yaşta evlendirilen çocuğun var olan sorununa odaklanırken, bu problemin çözümü konusunda çocuğun güçlü taraflarını ve kaynaklarını ona hatırlatarak kendi zorluklarının üstesinden gelmeye yardımcı olur ve problem çözme becerisi kazandırır.

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

2.1. Demografik Bilgiler

Erken yaşta evlilikler, genelde dünya genelinde birçok sosyal, ekonomik ve psikolojik sorunlara neden olan karmaşık bir konudur. Bu durum, bireylerin kişisel ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir ve bazen kalıcı hasarlara yol açabilir. Dolayısıyla, erken yaşta evliliklere dair bilgi, tutum ve algıların, özellikle eğitim seviyesi daha yüksek olan üniversite öğrencileri arasında incelenmesi önemlidir. Bu bağlamda, bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri ile demografik özellikler arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Bu çalışmanın örneklemini, farklı demografik özelliklere sahip 400 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, fakülte, sınıf, ailenin gelir düzeyi ve yaşadığı yer gibi demografik özellikler dikkate alınmıştır. Çalışmada, bu demografik özelliklerin, öğrencilerin erken yaşta evliliklere yönelik bilgi, tutum ve yargılarını nasıl etkilediğini anlamak hedeflenmiştir. Bu çerçevede, demografik özellikler ve bu özelliklerin erken yaşta evliliklere dair tutumlar üzerindeki olası etkileri incelenmiştir. Sonuçlar, bu alandaki politika ve uygulamaların geliştirilmesine yardımcı olabilecek değerli bilgiler sağlamaktadır.

Tablo 3. Demografik Bilgiler

Özellik	Kategori	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	227	56.8	56.8	56.8
	Erkek	173	43.3	43.3	100.0
Medeni Durum	Bekar	346	86.5	86.5	86.5
	Evli	46	11.5	11.5	98.0
	Dul	8	2.0	2.0	100.0
Fakülte	Tıp Fakültesi	90	22.5	22.5	22.5
	Fen Edebiyat	37	9.3	9.3	31.8
	İktisadi ve İdari	39	9.8	9.8	41.5

	Mühendislik	67	16.8	16.8	58.3
	Sağlık Bilimleri	40	10.0	10.0	68.3
	Spor Bilimleri	30	7.5	7.5	75.8
	Güzel Sanatlar	22	5.5	5.5	81.3
	İlahiyat	29	7.2	7.2	88.5
	Meslek Yüksekokulu	46	11.5	11.5	100.0
Sınıf	1	83	20.8	20.8	20.8
	2	88	22.0	22.0	42.8
	3	75	18.8	18.8	61.5
	4	136	34.0	34.0	95.5
	5	9	2.3	2.3	97.8
	6	9	2.3	2.3	100.0
Ailenin Geliri	0-6000	76	19.0	19.0	19.0
	6001-10000	106	26.5	26.5	45.5
	10001-15000	111	27.8	27.8	73.3
	15001 ve üzeri	107	26.8	26.8	100.0
Yaşadığımız Yer	Köy/Kasaba	61	15.3	15.3	15.3
	İlçe	115	28.7	28.7	44.0
	İl	224	56.0	56.0	100.0

Tablodan elde edilen bilgilere göre:

Cinsiyet: Öğrenci nüfusunun %56.8'i kadın ve %43.3'ü erkek. Bu, cinsiyetin erken yaşta evliliklere bakış açısında rol oynayabileceğini gösteriyor. Örneğin, kadınlar ve erkekler arasında erken yaşta evlilik konusunda farklı görüşler olabilir.

Medeni Durum: Öğrencilerin %86.5'i bekar, %11.5'i evli ve %2.0'i dul. Bu, özellikle evli veya dul olan öğrencilerin erken yaşta evliliklere daha farklı bir bakış açısıyla yaklaşabilir olacağını gösteriyor.

Fakülte: Öğrenciler çeşitli fakültelerden. En çok öğrenci mühendislik fakültesinde (%16.8), bunu takiben tıp fakültesi (%22.5) ve iktisadi ve idari bilimler (%9.8) geliyor. Fakülte, öğrencilerin erken yaşta evliliklere bakışını etkileyebilir çünkü farklı disiplinler farklı düşünme biçimlerini ve bakış açılarını teşvik eder.

Sınıf: Öğrencilerin çoğu (%34.0) dördüncü sınıfta, ancak önemli bir kısmı da birinci (%20.8), ikinci (%22.0) ve üçüncü (%18.8) sınıfta. Bu da öğrencilerin eğitim düzeylerinin erken yaşta evliliklere bakış açılarını nasıl etkileyebileceğine dair bir göstergedir.

Ailenin Geliri: Ailenin geliri çeşitli seviyelerde, en yüksek yüzde oranı %27.8 ile 10,001-15,000 arasında. Bu, aile ekonomik durumunun erken yaşta evlilik konusundaki görüşleri üzerinde bir etkisi olabileceğini göstermektedir.

Yaşadığı Yer: Öğrencilerin %56.0'ı bir ilde, %28.7'si bir ilçede ve %15.3'ü bir köy veya kasabada yaşıyor. Bu da coğrafi konumun erken yaşta evlilikler üzerindeki görüşleri etkileyebileceğini göstermektedir.

2.2. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilikler Hakkındaki Tutumları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Cinsiyet Karşılaştırması

Bu tablo, erken yaşta evlilikler hakkındaki tutumlar, düşünceler ve bilgi seviyeleri üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçlarını sunmaktadır. Cinsiyet bazında verilen yanıtların karşılaştırılmasına odaklanan bu çalışma, kadın ve erkek üniversite öğrencileri arasında belirgin bir fark olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırma, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evlilikler hakkındaki yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyelerini analiz ederken cinsiyetin önemli bir değişken olduğunu öne sürmektedir. Bu

durum, genç yetişkinlerin sosyal normlar, toplumsal roller ve cinsiyet beklentileri hakkındaki genel görüşlerini daha iyi anlamak için kritik bir öneme sahip olabilir.

Tablo 4: Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilikler Hakkındaki Tutumları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyelerinin Cinsiyet İle Karşılaştırması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t-test Sig. (2-tailed)	Cohen' s d	Hedges' düzeltilme	Glass' s delta
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin yargıları	Kadın	22 7	3.3240	0.7077 4	0.622	-0.050	-0.050	-0.049
	Erkek	17 3	3.3597	0.7261 0				
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin düşünceleri	Kadın	22 7	1.6476	0.5636 7	0.667	0.043	0.043	0.047
	Erkek	17 3	1.6243	0.4988 4				
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin bilgi seviyesi	Kadın	22 7	2.3568	0.6045 4	0.066	0.186	0.185	0.182
	Erkek	17 3	2.2428	0.6255 4				

Erken yaşta evliliklere ilişkin yargılarda, kadınların ortalama skoru 3.3240 iken, erkeklerin ortalama skoru 3.3597 olarak belirlenmiştir. Ortalamalar arasındaki bu küçük fark, cinsiyetler arasında belirgin bir ayrım olmadığını gösterir.

T-Test sonuçlarına göre, kadın ve erkek öğrenciler arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.622$). Bu, cinsiyetin üniversite öğrencilerinin erken yaşta evlilikler hakkındaki yargıları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Etki büyüklüğü indeksleri, bu değişken için negatif olup, çok küçük bir etki büyüklüğü göstermektedir. Bu, cinsiyetin bu konudaki yargılarda belirgin bir etkisi olmadığını tekrar vurgular.

Düşünceler ve bilgi seviyesi açısından, benzer bir eğilim gözlenmektedir. Cinsiyetler arasındaki farklar anlamlı değildir ($p=0.667$ ve $p=0.066$ sırasıyla), bu da kadın ve erkek öğrenciler arasında bu iki alanda belirgin bir fark olmadığını göstermektedir.

2.3. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Medeni Durum İlişkisi

Erken yaşta evliliklere ilişkin üniversite öğrencilerinin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre bu konudaki düşünce ve tutumları, toplumda erken yaşta evliliklerin nasıl algılandığını ve genç bireylerin bu konuda nasıl bir bilinç düzeyine sahip olduğunu anlamak için önemlidir.

Ayrıca, öğrencilerin medeni durumlarına göre bu konudaki yargı ve bilgileri de incelenmiştir. Bekâr ve evli öğrenciler arasında bu konuda bir fark olup olmadığını görmek, medeni durumun bu konudaki algı ve bilgi üzerindeki etkisini anlamak için önemli olabilir.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri ve Bilgi Seviyeleri İle Medeni Durum İlişkisi

Değişkenler	Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	t-test Sonuçları (2-yönlü)	Cohen's d	Hedges' düzeltme	Glass's delta
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin yargıları	Bekâr	346	3,3353	0,70734	0,602	-0,082	-0,082	-0,076
	Evli	46	3,3937	0,76433				
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin düşünceleri	Bekâr	346	1,6426	0,54053	0,954	0,009	0,009	0,010
	Evli	46	1,6377	0,49604				
Erken yaşta evliliklere üniversite öğrencilerinin bilgi seviyesi	Bekâr	346	2,2803	0,60865	0,022	-0,360	-0,359	-0,352
	Evli	46	2,5000	0,62361				

Erken yaşta evliliklere ilişkin yargılar söz konusu olduğunda, hem bekar hem de evli öğrencilerin ortalama yanıtlarının 3,3'ün biraz üzerinde olduğu görülüyor. Ancak, bu iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değil ($p=0,602$). Erken yaşta evliliklere ilişkin düşünceler bakımından, yine bekar ve evli öğrenciler arasında önemli bir fark gözlenmiyor ($p=0,954$).

Bununla birlikte, erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi seviyesi söz konusu olduğunda, bekar ve evli öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p=0,022$).

Cohen's d, Hedges' düzeltme ve Glass's delta değerleri de, bu farkın büyüklüğünü göstermekte ve bu durumun pratik önemini vurgulamaktadır. Bu üç etki büyüklüğü ölçüsü de, bekar ve evli öğrenciler arasında bilgi seviyesi açısından önemli bir fark olduğunu göstermektedir.

2.4. Üniversite Öğrencilerinin Eğitim Düzeyleri ile Erken Yaşta Evliliklere Bakış Açısı ile İlişkisi

Üniversite öğrencilerinin dünyayı ve toplumu şekillendiren birçok önemli konuda farklı bakış açıları ve düşünceleri vardır. Özellikle sosyal ve kültürel konulara ilişkin tutumları, genç nüfusun gelecekteki eğilimleri belirlemede kilit rol oynar. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evlilik konusundaki düşünceleri, yargıları ve bilgi seviyeleri incelenmiştir.

Araştırmada, farklı fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerden alınan veriler, erken yaşta evliliklere ilişkin algıları ve anlayışları hakkında geniş bir perspektif sunmaktadır. Çalışma, gençlerin bu önemli konu hakkında ne kadar bilgilendirildiğini ve sosyal değerleri ne ölçüde benimsediklerini gösterirken, aynı zamanda eğitimin ve fakültenin bu algıları nasıl etkilediğine dair önemli ipuçları vermektedir.

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları:

Fakülte/Yüksek Okul	N	Ortalama Yargı
Meslek Yüksekokulu	46	2.9758
İlahiyat	29	3.0996
Spor Bilimleri	30	3.2963
Mühendislik	67	3.3118
Tıp Fakültesi	90	3.3593
Sağlık Bilimleri	40	3.4306
İktisadi ve İdari Bilimler	39	3.5328
Fen Edebiyat	37	3.5345
Güzel Sanatlar	22	3.6414

Tablo 4, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin yargılarının fakülteye veya yüksekokula göre nasıl değiştiğini göstermektedir. Bu, öğrencilerin sosyal konulara yönelik yaklaşımlarının, aldıkları eğitimin ve eğitim gördükleri fakültenin niteliğinden etkilenebileceğini göstermektedir.

Örneğin, Güzel Sanatlar fakültesindeki öğrencilerin ortalama yargıları (3.6414), diğer fakültelerin ve yüksekokulların öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin erken yaşta evlilikler konusundaki ortalama yargıları (2.9758) en düşük olanıdır. İlginç bir şekilde, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin yargıları da (3.0996) ortalamanın altındadır.

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Düşünceleri:

Fakülte/Yüksek Okul	N	Ortalama Düşünce
Sağlık Bilimleri	40	1.5000
İktisadi ve İdari Bilimler	39	1.5385
Fen Edebiyat	37	1.5676
Tıp Fakültesi	90	1.6148
Spor Bilimleri	30	1.6444
Güzel Sanatlar	22	1.6515
Mühendislik	67	1.6667
Meslek Yüksekokulu	46	1.6957
İlahiyat	29	1.9425

Tablo 5, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evlilikler hakkındaki düşüncelerinin fakülte veya yüksekokulda alınan eğitime göre nasıl değiştiğini göstermektedir. Bu, öğrencilerin düşünme biçimlerinin ve sosyal konuları değerlendirebilme yeteneklerinin, aldıkları eğitimin disiplin ve niteliğine bağlı olabileceğini göstermektedir.

İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin ortalama düşünceleri (1.9425), diğer fakültelerden ve yüksekokullardan öğrencilerinkinden daha yüksektir. Öte yandan, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ortalama düşünceleri (1.5000) en düşük seviyededir. Güzel Sanatlar ve Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin ortalama düşünceleri de (sırasıyla 1.6515 ve 1.6667) ortalamanın üzerindedir.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Bilgi Seviyesi

Fakülte/Yüksek Okul	N	Ortalama Bilgi Seviyesi
Sağlık Bilimleri	40	2.1875
Tıp Fakültesi	90	2.2111
İktisadi ve İdari Bilimler	39	2.2436
Meslek Yüksekokulu	46	2.2717
Mühendislik	67	2.3209
Fen Edebiyat	37	2.3378
Güzel Sanatlar	22	2.3864
Spor Bilimleri	30	2.4167
İlahiyat	29	2.6724

Tablo 6, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi seviyelerini çeşitli fakülteler ve yüksekokullara göre karşılaştırmaktadır. Bu, öğrencilerin farklı eğitim alanlarına göre konu hakkında ne kadar bilgili olduğunu gösterir ve bu da öğrencilerin sosyal konularda bilinçlenme düzeylerinin eğitim disiplinine bağlı olarak değişebileceğini gösterir.

İlahiyat Fakültesi öğrencileri, erken yaşta evlilikler hakkındaki bilgi seviyelerinde (2.6724) diğer fakültelerin öğrencilerine göre daha yüksek bir ortalama sergilemiştir. Sağlık Bilimleri ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi seviyeleri ise en düşükler arasında yer alıyor (sırasıyla 2.1875 ve 2.2111). Diğer yandan, Güzel Sanatlar ve Spor Bilimleri fakültelerinin öğrencilerinin bilgi seviyeleri (sırasıyla 2.3864 ve 2.4167) ortalamadan biraz daha yüksektir.

2.5. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisi

Üniversite eğitimi, genç yetişkinlerin dünya görüşlerini ve sosyal konular hakkındaki fikirlerini şekillendiren önemli bir süreçtir. Bu süreçte, öğrencilerin karşılaştıkları çeşitli konular hakkındaki bilgi seviyeleri, yargıları ve düşünceleri çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir. Bu çalışma, üniversite sınıflarındaki öğrencilerin erken yaşta evlilikler hakkındaki bilgi seviyeleri, yargıları ve düşünceleri üzerindeki farklılıkları araştırmaktadır.

Tablo 9. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisi

Sınıf	Erken Yaşta Evliliklere Yargılar	Ortalama Yargı	Erken Yaşta Evliliklere Düşünceler	Ortalama Düşünce	Erken Yaşta Evliliklere Bilgi Seviyesi	Ortalama Bilgi Seviyesi
2. Sınıf	83	3,2959	83	1,6747	83	2,3313
1. Sınıf	88	3,2121	88	1,6250	88	2,2273
3. Sınıf	75	3,4370	75	1,6356	75	2,4267
4. Sınıf	136	3,3717	136	1,6471	136	2,3382
5. Sınıf	9	3,6543	9	1,6296	9	1,9444
6. Sınıf	9	3,3704	9	1,2963	9	1,7778

Bu analiz, farklı üniversite sınıflarındaki öğrencilerin erken yaşta evliliklere ilişkin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasındaki farklılıkları ele alıyor. Anova analizi, gruplar arasındaki varyansları belirlemek ve hangi grupların önemli ölçüde farklı olduğunu tespit etmek için kullanılır. Bu durumda, gruplar farklı sınıflardan öğrencileri temsil ediyor.

Yargılar üzerine yapılan ANOVA analizi, farklı sınıflardan gelen öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($F=1.312$, $p=.258$). Aynı şekilde, düşünceler üzerine yapılan ANOVA analizi de farklı sınıflardan gelen öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığını gösteriyor ($F=.826$, $p=.532$). Ancak, bilgi seviyesi üzerine yapılan ANOVA analizi, farklı sınıflardan gelen öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğunu gösteriyor ($F=2.986$, $p=.012$).

Yukarıdaki bilgilerin anlamlı olup olmadığını anlamak için aşağıdaki tablonun incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 10. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Okudukları Sınıfların Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi

Ölçüm	Gruplar Arası (SS)	Gruplar Arası Anlamlılık Karesi	Arası F	Sig.
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları	3,341	0,668	1,312	0,258
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri	1,190	0,238	0,826	0,532
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi	5,519	1,104	2,986	0,012

Bu tabloda, öğrencilerin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasındaki farklılıkları ölçmek için ANOVA analizinin sonuçları sunulmaktadır. "Between Groups" alanları gruplar arasındaki varyansı temsil ederken, "Mean Square" alanı ortalama kareleri temsil etmektedir. "F" değeri, F-test istatistiğini ve "Sig." alanı da bu F değerinin anlamlılığını temsil etmektedir. Özellikle, "Sig." alanındaki değerlerin 0,05'ten küçük olması, gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir. Bu durumda, sadece "Bilgi Seviyesi" ölçümü istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,012), diğer iki ölçüm için p değerleri 0,05'ten büyüktür, bu da gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığını gösterir.

Tablo 11. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları ile Ailelerin Gelir Arasındaki İlişki

Ailenizin Gelir Düzeyi	N	Subset for alpha = 0.05
6001-10000	106	3,2778
15001 ve üzeri	107	3,3146
10001-15000	111	3,3794
0-6000	76	3,4020
Sig.		0,619

Bu tablo, Tukey HSD testi ile öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre erken yaşta evliliklere ilişkin yargılarının karşılaştırıldığı bir tablodur. Gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmaktadır. Bu durumda, tüm aile gelir grupları (6001-10000, 15001 ve üzeri, 10001-15000, 0-6000) arasında yargılar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur (Sig. = 0,619 > 0,05). Bu, farklı aile gelir gruplarındaki öğrencilerin erken yaşta evliliklere yönelik yargılarının benzer olduğunu gösterir.

Tablo 12. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri İle Ailelerin Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişki

Ailenizin Düzeyi	Gelir	N	Subset for alpha = 0.05 (1)	Subset for alpha = 0.05 (2)
10001-15000		111	1,5736	-
0-6000		76	1,5789	-
15001 ve üzeri		107	1,5950	1,5950
6001-10000		106	-	1,7893
Sig.			0,992	0,053

Bu tablo, öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre erken yaşta evliliklere ilişkin düşüncelerini karşılaştırır. Burada, 10001-15000 ve 0-6000 gelir grupları bir alt küme oluştururken, 15001 ve üzeri gelir grubu her iki alt kümeyle de (1 ve 2) ilişkilendirilmiştir. 6001-10000 gelir grubu ise yalnızca ikinci alt kümeyle ilişkilidir. Anlamlılık düzeyi her iki alt küme için sırasıyla 0,992 ve 0,053'tür. İkinci alt küme için anlamlılık düzeyi neredeyse 0,05 olduğundan, 6001-10000 gelir grubu ve diğer gruplar arasındaki fark neredeyse anlamlıdır. Ancak, ilk alt küme için anlamlılık düzeyi 0,05'ten çok daha büyük olduğu için, bu gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 13. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi ile Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişki

Ailenizin Gelir Düzeyi	N	Subset for alpha = 0.05 (1)	Subset for alpha = 0.05 (2)
0-6000	76	2,1842	-
15001 ve üzeri	107	2,2196	-
6001-10000	106	2,3349	2,3349
10001-15000	111	-	2,4505
Sig.		0,310	0,547

Not: Her tabloda, "Sig." değeri, gruplar arası farklılıkların istatistiksel anlamlılığını ifade eder. "Sig." alanındaki değerlerin 0,05'ten küçük olması, farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir.

Bu tablo, öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi seviyelerini karşılaştırır. Bu tablo, 0-6000 ve 15001 ve üzeri gelir gruplarının bir alt küme oluşturduğunu, 6001-10000 gelir grubunun her iki alt kümeyle de (1 ve 2) ilişkilendirildiğini ve 10001-15000 gelir grubunun yalnızca ikinci alt kümeyle ilişkilendirildiğini gösterir. İlk alt küme için anlamlılık düzeyi 0,310 iken, ikinci alt küme için anlamlılık düzeyi 0,547'dir. Bu, her iki alt küme arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını gösterir.

Tablo 14. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Gelir Düzeylerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi (ANOVA)

Ölçüm	Gruplar Arası (Sum Squares)	df (Gruplar Arası)	Ortalama Kareler (Gruplar Arası)	F	Sig.
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları	0,944	3	0,315	0,613	0,607
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri	3,350	3	1,117	3,973	0,008
Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi	4,329	3	1,443	3,892	0,009

ANOVA tablosu, belirtilen üç ölçüm (üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyesi) için aile gelir düzeylerine göre gruplar arasındaki farklılıkları analiz eder. F istatistiği, gruplar arasındaki varyansın grup içi varyansa oranını gösterir. 'Sig.' sütunu ise bu F istatistiklerinin p-değerlerini verir.

Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları: Yargıları ele alındığında, gruplar arasında toplamda 0,944 birimlik bir varyans bulunmaktadır. Bu varyansın her bir serbestlik derecesi (df=3) başına düşen miktarı ise 0,315'tir. F istatistiği bu durumda 0,613'tür ve p-değeri 0,607'dir. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri: Düşünceler ele alındığında, gruplar arasında toplamda 3,350 birimlik bir varyans bulunmaktadır. Bu varyansın her bir serbestlik derecesi (df=3) başına düşen miktarı ise 1,117'dir. F istatistiği bu durumda 3,973'tür ve p-değeri 0,008'dir. Bu, gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir.

Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi: Bilgi seviyesi ele alındığında, gruplar arasında toplamda 4,329 birimlik bir varyans bulunmaktadır. Bu varyansın her bir serbestlik derecesi (df=3) başına düşen miktarı ise 1,443'tür. F istatistiği bu durumda 3,892'tür ve p-değeri 0,009'dur. Bu, gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir.

Tablo 15. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Yargılarının İkametgâhları İle İlişkisi

İkametgâh	N	Subset for alpha = 0.05 (1)
İlçe	115	3,3237
İl	224	3,3418
Köy/Kasaba	61	3,3607
Sig.		0,928

Tabloda, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik yargılarını, ikamet ettikleri yerlere göre analiz etmektedir. İlçe, il ve köy/kasaba olmak üzere üç farklı grup üzerinden yapılan bu analizde, her grup içerisindeki bireylerin ortalama değerlendirmeleri belirlenmiştir. Ancak, F değeri (0,056) ve anlamlılık değeri (Sig.=0,928) sonuçlarına bakıldığında, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 16. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Düşüncelerinin İkametgâhları İle İlişkisi

İkametgâh	N	Subset for alpha = 0.05 (1)	Subset for alpha = 0.05 (2)
İl	224	1,5863	
İlçe	115	1,6609	1,6609
Köy/Kasaba	61		1,7814
Sig.		0,579	0,242

Tablo, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik düşüncelerini, ikamet ettikleri yerlere göre analiz eder. İl, ilçe ve köy/kasaba grupları arasında ikinci grupta (alpha = 0.05 için subset 2) anlamlı bir farklılık görülür. Köy/kasaba grubunda öğrencilerin erken yaşta evlilikler konusunda daha yüksek puanlar aldıkları görülüyor.

Tablo 17. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Bilgi Seviyesinin İkametgâhları İle İlişkisi

İkametgâh	N	Subset for alpha = 0.05 (1)
İlçe	115	2,2739
İl	224	2,3170
Köy/Kasaba	61	2,3361
Sig.		0,753

Tabloda öğrencilerin erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi seviyelerini analiz eder. İlçe, il ve köy/kasaba gruplarına bakıldığında, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir (Sig.=0,753).

Tablo 18. Üniversitede Okuyan Öğrencilerin İkametgâhlarının Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargı, Düşünce ve Bilgi Seviyeleri Üzerindeki Etkisinin Anlamlılık Düzeyi (ANOVA)

Ölçüm	Gruplar Arası (Sum Squares)	df (Gruplar Arası)	Ortalama Kareler (Gruplar Arası)	F	Sig.
Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Yargıları	0,057	2	0,029	0,056	0,946
Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Düşünceleri	1,913	2	0,957	3,369	0,035
Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evlilik Bilgi Seviyesi	0,200	2	0,100	0,262	0,769

ANOVA analizi, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını değerlendirmektedir. Özellikle, bu analiz, farklı ikametgahları olan üniversite öğrencileri arasında bu üç değişken açısından herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemektedir.

"Erken yaşta evlilik yargılarına göre ikametgahları" ve "Erken yaşta evlilik bilgi seviyesine göre ikametgahları" ölçümlerinde, F değerleri sırasıyla 0,056 ve 0,262'dir ve her iki durumda da anlamlılık değerleri (Sig.), 0,05'ten daha büyüktür (sırasıyla 0,946 ve 0,769).

Öte yandan, "Erken yaşta evlilik düşüncelerine göre ikametgahları" ölçümünde, F değeri 3,369 ve anlamlılık değeri (Sig.) 0,035'tir. Bu, öğrencilerin ikamet ettikleri yerlerin, erken yaşta evliliklere yönelik düşünceleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğunu gösterir.

2.6. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki

Erken yaşta evlilik, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ciddi bir sosyal sorundur. Bu durum, bireylerin kişisel, psikolojik ve ekonomik gelişimlerini olumsuz yönde etkileme potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri, toplumsal farkındalığın ve bu konudaki politikaların şekillendirilmesi açısından önemlidir.

Üniversite öğrencileri, toplumun gelecekteki liderleri ve karar vericileri olacakları için, onların erken yaşta evliliklere ilişkin algıları ve bilgi seviyeleri, toplumun bu konudaki genel eğilimlerinin ve politikalarının belirlenmesinde önemli bir rol oynayabilir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri, bu konudaki yargıları ve düşünceleri üzerinde belirleyici olabilir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, fakülte/yüksek okul, sınıf, ailenin gelir düzeyi ve ikametgâh, öğrencilerin bu konudaki bilgi ve tutumlarını etkileyebilecek potansiyel faktörlerdir.

Tablo 19. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki (Korelasyon)

		Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları	Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri	Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi
1. Cinsiyetiniz	Pearson Correlation	,025	-,022	-,092
	Sig. (2-tailed)	,622	,667	,066
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	3,498	-2,288	-11,198
		,009	-,006	-,028
2. Yaşınız	Pearson Correlation	,093	-,080	-,031

	Sig. (2-tailed)	,063	,109	,537
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	122,946	-79,558	-35,285
3. Medeni Durumunuz	Pearson Correlation	,308	-,199	-,088
	Sig. (2-tailed)	,003	-,040	,098
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	,946	,427	,051
	Pearson Correlation	,399	-3,525	9,935
4. Fakülteniz / Yüksek Okulunuz	Sig. (2-tailed)	,001	-,009	,025
	Pearson Correlation	-,152**	,103*	,101*
	Sig. (2-tailed)	,002	,039	,043
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	-117,788	59,762	67,332
5. Sınıfınız	Pearson Correlation	-,295	,150	,169
	Sig. (2-tailed)	,080	-,048	-,043
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	,110	,341	,392
	Sig. (2-tailed)	,110	,341	,392
	Sum of Squares and Cross-products Covariance	29,335	-13,129	-13,553
	Sig. (2-tailed)	,074	-,033	-,034

Tablo 20. Üniversite Öğrencilerinin Erken Yaşta Evliliklere İlişkin Yargıları, Düşünceleri Ve Bilgi Seviyeleri İle Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki (Korelasyon - Devam)

			Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Yargıları	Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Düşünceleri	Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi
6. Ailenizin Gelir Düzeyi	Pearson		-,018	-,051	,024
	Correlation				
	Sig. (2- tailed)		,714	,308	,627
	Sum of Squares and Cross- products Covariance		-5,633	-11,738	6,433
7. Yaşadığınız Yer / İkametgâhınız	Pearson		-,004	-,128*	,002
	Correlation				
	Sig. (2- tailed)		,942	,010	,967
	Sum of Squares and Cross- products Covariance		-,774	-20,246	,377
			-,002	-,051	,001

Bu istatistiksel tablo, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere ilişkin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmektedir. İlişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile ölçülmüş ve her biri için iki yönlü anlamlılık testleri (p değeri) uygulanmıştır.

1. Öğrencilerin cinsiyetleri ile erken yaşta evliliklere ilişkin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Pearson korelasyon katsayılarına bakıldığında, tüm ilişkiler zayıf ve anlamsızdır.

2. Öğrencilerin yaşları ile erken yaşta evliliklere yönelik yargıları arasında zayıf bir pozitif ilişki ($r = ,093$, $p = ,063$) gözlemlenmiştir. Ancak, bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Diğer taraftan, yaş ile düşünceler ve bilgi seviyesi arasında zayıf negatif bir ilişki bulunmuş fakat bu da istatistiksel olarak anlamlı değildir.
3. Öğrencilerin medeni durumları ile erken yaşta evliliklere yönelik bilgi seviyeleri arasında zayıf bir pozitif ilişki ($r = ,098$, $p = ,051$) gözlemlenmiştir. Bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı sınırdadır.
4. Öğrencilerin fakülteleri/yüksek okulları ile erken yaşta evliliklere yönelik yargıları arasında orta düzeyde negatif bir ilişki ($r = -,152$, $p = ,002$) olduğu bulunmuştur. Bu ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır. Ayrıca, fakülte/yüksek okul ile düşünceler ve bilgi seviyesi arasında zayıf pozitif bir ilişki bulunmuş ve bu ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır.
5. Öğrencilerin sınıfları ile erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
6. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri ile erken yaşta evliliklere ilişkin yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
7. Öğrencilerin ikamet ettikleri yer ile erken yaşta evliliklere ilişkin düşünceleri arasında zayıf negatif bir ilişki ($r = -,128$, $p = ,010$) bulunmuştur. Bu ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır. Ancak, ikamet yeri ile yargılar ve bilgi seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Üniversite Fakülteleri ve Yüksekokullarına Göre Erken Yaşta Evliliklere Olan Yargılar

Tablo 21. Üniversite Fakülteleri ve Yüksekokullarına Göre Erken Yaşta Evliliklere Olan Yargılar

Fakülte/Yüksek Okul	N	Ortalama	Standart Sapma	Anlamlılık Düzeyi (p)
Meslek Yüksekokulu	46	2,9758	0,79052	0,001*
İlahiyat	29	3,0996	0,75379	0,001*
Spor Bilimleri	30	3,2963	0,67827	0,001*
Mühendislik	67	3,3118	0,59749	0,001*
Tıp Fakültesi	90	3,3593	0,57580	0,001*
Sağlık Bilimleri	40	3,4306	0,64258	0,001*
İktisadi ve İdari	39	3,5328	0,64847	0,001*
Fen Edebiyat	37	3,5345	0,99203	0,001*
Güzel Sanatlar	22	3,6414	0,78562	0,001*
Toplam	400	3,3394	0,71505	-

Üniversite fakülteleri ve yüksekokullarına göre erken yaşta evliliklere olan yargıların istatistiksel analizini gerçekleştirmek için verilerinizi inceleyelim.

- Toplamda 400 öğrenci katılmış. Ortalama değer 3,3394 ve standart sapma 0,71505'tir.
- Fakültele göre değerlendirildiğinde, "Güzel Sanatlar" öğrencilerinin yargısı en yüksek değeri gösterirken (3,6414), "Meslek Yüksekokulu" öğrencilerinin yargısı en düşük değeri göstermektedir (2,9758).
- ANOVA sonuçlarına göre, fakülteler arasında erken yaşta evliliklere yönelik yargılar arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p = 0,001$). Bu, fakültelerin erken yaşta evlilik konusunda farklı perspektiflere sahip olabileceğini düşündürülebilir.
- Farklı fakültelerin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları arasında anlamlı farklar olduğunu belirlemek için post-hoc testi (Tukey) uygulanmıştır.
- "Meslek Yüksekokulu" ve "İlahiyat" fakülteleri, erken yaşta evliliklere yönelik en düşük yargılara sahipken, "Güzel Sanatlar" fakültesi en yüksek yargıya sahip.

Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Fakültelere Göre Düşünceleri

Tablo 22. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Fakültelere Göre Düşünceleri

Fakülte/Yüksekokul	N (Frekans)	Ortalama	Standart Sapma	Min	Max	Tukey Sonuçları
Tıp Fakültesi	90	1,6148	0,56292	1	3	1,6148
Fen Edebiyat	37	1,5676	0,55480	1	3	1,5676
İktisadi ve İdari	39	1,5385	0,41616	1	2,33	1,5385
Mühendislik	67	1,6667	0,53497	1	3	1,6667
Sağlık Bilimleri	40	1,5000	0,52840	1	3	1,5000
Spor Bilimleri	30	1,6444	0,42825	1	2,33	1,6444
Güzel Sanatlar	22	1,6515	0,52932	1	3	1,6515
İlahiyat	29	1,9425	0,58465	1	3	1,9425
Meslek Yüksekokulu	46	1,6957	0,55700	1	3	1,6957
Toplam	400	1,6375	0,53607	1	3	-

ANOVA Sonuçları:

• F Değeri: 1,896
• p Değeri (Anlamlılık): 0,059

- Tüm öğrencilerin erken yaşta evliliklere yönelik genel ortalama düşüncesi 1,6375'tir ve bu değer 1 ile 3 arasında değişmektedir.
- İlahiyat fakültesi öğrencilerinin ortalama değeri 1,9425 ile en yüksek ortalamaya sahipken; Sağlık Bilimleri fakültesi öğrencilerinin ortalaması 1,5000 ile en düşük ortalamaya sahiptir.
- İktisadi ve İdari Bilimler fakültesi, Fen Edebiyat ve Sağlık Bilimleri fakülteleri gibi bazı fakülteler arasında benzer ortalamalar bulunmaktadır.
- Fakülteler arası erken yaşta evliliklere yönelik düşüncelerde anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

- F değeri 1,896'dır.
- p değeri 0,059'dur. Genellikle 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirme yapıldığında, bu sonuç fakülteler arasında anlamlı bir fark olmadığını gösterir. Ancak, p değeri sınırda olduğu için, bu sonuçları yorumlarken dikkatli olmak gerekmektedir.
- Fakülteler arasındaki potansiyel farklılıkları detaylı olarak incelemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.
- Bu test sonucunda, İlahiyat fakültesi diğer bazı fakültelerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklıdır.

Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi

Tablo 21. Erken Yaşta Evliliklere Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Seviyesi

Fakülte/Yüksekokul	N (Frekans)	Ortalama	Standart Sapma	Min	Max	Tukey Sonuçları
Tıp Fakültesi	90	2,2111	0,63147	1,00	3,00	
Fen Edebiyat	37	2,3378	0,57800	1,00	3,00	2,3378
İktisadi ve İdari	39	2,2436	0,59462	1,00	3,00	
Mühendislik	67	2,3209	0,64960	1,00	3,00	2,3209
Sağlık Bilimleri	40	2,1875	0,70427	1,00	3,00	
Spor Bilimleri	30	2,4167	0,52659	1,50	3,00	2,4167
Güzel Sanatlar	22	2,3864	0,70596	1,00	3,00	2,3864
İlahiyat	29	2,6724	0,38443	2,00	3,00	2,6724
Meslek Yüksekokulu	46	2,2717	0,56477	1,00	3,00	2,2717

ANOVA Sonuçları:

- **Toplam Kareler:** 151,178
 - **Özgürlük Derecesi (df):** 399
 - **Ortalama Kareler:** 0,754 (Gruplar Arası), 0,371 (Grup İçi)
 - **F-İstatistiği:** 2,031
 - **Anlamlılık (p-değeri):** 0,042
-
- Tüm katılımcıların erken yaşta evlilik konusunda ortalama bilgi seviyesi 2,3075'tir.
 - Genel değerler 1 ile 3 arasında değişmektedir.
 - İlahiyat fakültesi 2,6724 ortalaması ile en yüksek bilgi seviyesine sahipken, Sağlık Bilimleri fakültesi 2,1875 ortalaması ile en düşük seviyededir.

- Mühendislik, Fen Edebiyat, Güzel Sanatlar ve Spor Bilimleri fakülteleri 2,3 - 2,4 arasında bir ortalama bilgi seviyesi aralığına sahiptirler.
- F değeri 2,031 ve p değeri 0,042'dir.
- 0,05 anlamlılık düzeyinde, fakülteler arasında bilgi seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.
- İlahiyat fakültesi diğer fakültelerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklıdır.
- Sağlık Bilimleri, Tıp Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler gibi fakülteler birbirine benzer ortalama bilgi seviyelerine sahiptirler.

2.7. TARTIŞMA

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere yönelik yargıları, düşünceleri ve bilgi seviyeleri üzerine kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Temel bulgular, cinsiyetin ve sınıf seviyesinin bu konudaki yargılar ve düşünceler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı yönündedir. Ancak, farklı disiplinlerde eğitim gören öğrencilerin ve farklı sınıflarda yer alan öğrencilerin bilgi seviyeleri arasında belirgin farklar olduğu gözlemlenmiştir.

Cinsiyetin, öğrencilerin erken yaşta evliliklere dair yargıları ve düşünceleri üzerinde sınırlı bir etkisi olduğunu belirtmek, toplumsal cinsiyetin bu tür sosyo-kültürel normlar ve inançlar üzerindeki etkisinin genellikle kabul edilenden daha az olabileceğini göstermektedir. Bu durum, bu konuda gelecekte yapılacak araştırmalarda, cinsiyet dışındaki değişkenlerin, örneğin etnik köken veya sosyoekonomik durum gibi, daha fazla incelenmesi gerektiğini işaret etmektedir.

Öğrenciler arasında sınıflar yükseldikçe bilgi seviyesinin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, üniversite eğitiminin, öğrencilerin bu konudaki farkındalıklarını artırmada etkili olduğunu, fakat yargılar ve düşünceler üzerinde aynı derecede etkili olmadığını sugere etmektedir. Bu, eğitim müfredatının, öğrencilerin sosyal konuları anlama ve değerlendirme kapasitesinde rol oynayabileceğine işaret etmektedir. Ancak, bu artışın sadece bilgi seviyesine yönelik olduğu ve yargı veya düşünceleri anlamlı bir şekilde değiştirmede önemli bir noktadır.

Çalışmada, öğrencilerin ikamet ettikleri yerin, erken yaşta evliliklere yönelik yargıları ve bilgi seviyeleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin bu konudaki görüşlerinin eğitim seviyesi, kişisel deneyimler veya farklı çevresel faktörler gibi diğer etmenler tarafından şekillendirilebileceğini göstermektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri, 5. ve 6. sınıflara ait örneklem büyüklüğünün yetersiz olmasıdır, bu da bu gruplara yönelik sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Ayrıca, diğer potansiyel etkileyici faktörlerin, örneğin sosyoekonomik durum veya etnik köken gibi, bu çalışmada ele alınmamış olması çalışmanın genellenebilirliğini sınırlayabilir.

Sonuç olarak, bu analiz, üniversite öğrencilerinin erken yaşta evliliklere dair yargılar ve düşüncelerinin sınıflar arasında anlamlı bir farklılık göstermediğini, fakat bilgi seviyelerinin sınıf seviyesi ile pozitif bir korelasyon gösterdiğini belirtmektedir. Bu bulgular, eğitim programları ve politikaların bu konuda etkili bir biçimde tasarlanması için değerli bilgiler sunmaktadır. Ancak, bu faktörlerin tam olarak ne derece etkili olduğunu anlayabilmek için daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Üniversite fakülteleri ve yüksekokullarının erken yaşta evliliklere yönelik yargılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Bu farklılıklar, fakültelerin sosyal, kültürel veya eğitimle ilgili farklı perspektiflere sahip olabileceğini işaret edebilir. Örneğin, "Güzel Sanatlar" fakültesi öğrencilerinin daha liberal bir yaklaşıma sahip olabileceği, "İlahiyat" ve "Meslek Yüksekokulu" öğrencilerinin ise daha muhafazakâr bir yaklaşıma sahip olabileceği düşünülebilir.

Bu sonuçlar, üniversitelerin sosyal konulardaki eğitim stratejilerini gözden geçirmeleri için bir fırsat sunabilir. Öğrencilerin sosyal konulardaki perspektiflerini anlama ve bu perspektifleri eğitimde nasıl dikkate alabilecekleri konusunda önemli bilgiler sunmaktadır.

Erken yaşta evliliklere yönelik üniversite öğrencilerinin düşünceleri genel olarak benzerdir; ancak İlahiyat fakültesi öğrencileri diğerlerine göre daha farklı düşüncelere sahip olabilir.

Analizin yanı sıra araştırmamız içerisinde erken yaşta evlilikler de çocuğun fiziksel, psikolojik olarak etkilendiğini saptamak da mümkündür. Özellikle "Çocuk Gelin Olma Durumunun Çocuğun Biyopsikososyal Sağlığına Etkileri" adlı araştırmada edinilen bulgular TBMM çocuk yaşta evlilikler raporunda da yer almaktadır ("TBMM Erken Yaşta", 2009). Ayrımcılığa bakıldığı zaman "namus" kavramının kızlara atfedilen bir kavram olduğu ve erkeklere namus ile ilgili hiçbir şey söylenmediği de görülmektedir. Mihçioğur (2010) bu söylemlerin en kötü örneklerini, kız çocuklarının tecavüze uğraması ve tecavüze uğradığı kişi ile ya da herhangi biri ile evlendirilmeye mecbur bırakılması olduğunu ifade etmektedir (Duman ve ark. 2019:271). Türkiye’de evlilik ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. "Çocuk Gelin Olma Durumunun Çocuğun Biyopsikososyal Sağlığına Etkileri" ile ilgili yapılan çalışmada uluslararası literatürle benzerlik gösterir ve çalışmalarda asıl ilginin evlilik oluşumu ve evlilik sürecinin olduğu görülür. Aile yapısı ise birçok sosyal bilimin konusu olduğu gibi demografinin de ön sıralarda yer alan konularından biridir. "Çocuk gelin" olgusunun ortaya çıkmasında eğitim düzeyinin etkisi üzerinde durulması gereken bir diğer faktördür. Eğitim düzeyinin ilk ve orta dereceli okullarla sınırlı olduğu ailelerde çocukların eğitimine yeterince önem verilmemektedir (Şenol vs., 2012:510).

Türk toplumunda evlilik "statü" anlamına da gelmektedir. Eğer kız çocuğu iyi bir evlilik yapmışsa bu durumda statü kazanması anlamına gelir. Bu durumda evlendirilen kız çocuğunun kaç yaşında bir insanla evlendirildiği göz ardı edilmektedir. Kır-kent olarak baktığımız zaman kırdaki yaşayan kız çocukların kentte yaşayan kız çocuklarına oranla evlenecekleri kişiye kendileri karar verememektedir. Eğer kız çocuğuna evliliği ile ilgili fikri sorulursa (bu çok nadir

görülen bir durum olduğu için) bu durum çok önemli görülmektedir. Evlendirilen kız çocukları hem maddi hem de manevi olarak güçsüz olacağı için eş şiddetiyle karşı karşıya kalması olasıdır. Böyle bir durumda kız çocuğu ailesi tarafından eşe bağımlı bir hayata itilmektedir (Çakmak, 2015: 3).

“Uluslaşma ve Kentli Orta Sınıfın Doğuşu” dönemleri dışında, Türkiye’de kadın hareketlerinin kısa sürede hızlı bir ivme kazandığı görülmektedir. Kadınların zaman içinde kendilerini ifade etme konusunda önemli mesafe kat ettikleri söylenebilir. Özellikle 1970’ler, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de komünist ve sosyalist düzenin, içindeki kadın hareketlerinin ve feminist akımların doğuşuna tanık oldu. Ancak 1980 askeri darbesiyle birlikte kadın hareketlerinin siyasi hareketler içinde gayri meşru olarak değerlendirilmesi, kadınların kendilerini demokratik bir platformda ifade etmelerinin önündeki en büyük engel olmuştur (Kara, 2015: 66).

Daha önce yapılmış çeşitli araştırmalara baktığımızda depresyonun erkeklerde değil kadınlarda daha sık görüldüğü anlaşılmaktadır. Hatta oran olarak söylemek gerekirse bu oran kadınlarda erkeklere oranlar “iki kat” fazladır. Kadınlarda erkeklere göre depresyonun daha sık görülmesinin önemli birkaç nedeni vardır. Bunlar:

- Çocuk doğurmaları
- Kadın-erkek için cinsiyete dayalı görevler
- Öğrenilmiş çaresizlik

nedenler sayılmaktadır. 30-40 yıl önce yapılmış olan çalışmalara bakıldığında verilerin kadın ve erkek arasındaki depresyonun görülme sıklığında ciddi yakınlık görülmektedir. Bu noktaya baktığımızda da erkeklerde en az kadınlar kadar depresyon ile karşı karşıya kalmaktadır (Pehlivan, 2006: 144).

Küçük yaşta evlendirilen çocuklar evlilik akdinin yapılmasıyla birlikte erişkin cinsel yaşamına giriş yapmaktadır. Psikoseksüel gelişimini henüz tamamlamamış kız çocuğunun bedensel ve ruhsal olarak cinsel ilişki kurmaya hazır olmadan cinsel ilişkiye zorlanması ölümcül sonuçlara da sebebiyet verebilmektedir (Duman ve ark., 2019: 270).

Ülkemizde ve fakülte bazlı erken yaşta evliliklerin sürecinin yanı sıra dünya ülkelerinde de çocuk gelinlerin varlığı süregelmektedir. Bugün dünyada 20-24 yaş arası 58 milyon genç hanım evidir ve bunların 1/3’i kendi isteği haricinde evlendirilmiş 18 yaşından minik kız çocuklarıdır. Dünya genelinde çocuk yaşta evlilikler değişiklik göstermektedir. Bu sıkıntı özellikle Güney Asya, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Latin ABD ve Batı Afrika’dır. Ülkelerin

nüfus büyüklükleri dikkate alındığı vakit çocuk gelinlerin derhal hemen yarısı Afganistan, Bangladeş, Hindistan ve Nepal başta olmak suretiyle Güney Asya bölgesinde olmaktadır. Bu evlilikler ülkeden ülkeye değişiklik gösterdiği şeklinde aynı ülkedeki yerler arasında da değişiklik göstermektedir. Örneğin Etiyopya'da kızların 18 yaş altı evlilik yapmış olanlardır. Etiyopya'nın Amhara bölgesinde 15 yaşını doldurmamış kız evlatlarının evlendirilme oranı t'tür. Erken yaşta evliliğin başka boyutlarından bir tanesi de yaşlı erkeklerin, erkekliklerini gösterme çabasında olup bu gayret sonucunda genç bakirelerle evlenmeyi anane haline getirmiş olmaları. Yaşlı erkekler hali hazırda evlilikleri varken genç hanımı kuma olarak evine gelin getirmektedir. Çocuk yaşta gelin almak isteyen yaşlı erkekler sınır dışında da bunu sürdürmektedirler Bu konuda Boran ve ark. (2013)'nın araştırması ile Erken yaşta yapılan evlilikler ülkemizde gayri resmi bir şekilde gerçekleşmektedir. Yasalarca uygun olmayan 18 yaş altı evlilikler dini nikah ile yapılmaktadır. Resmi nikah ile evlendirilmeyen çocuklar yasalar tarafından hiçbir hakka da sahip değillerdir. Ankete dayalı "Aile Yapısı Araştırması" araştırmasınının 2006 verilerine göre, "Ülkemizde evlilerin %2'si 18 yaşın altında evlendi" (Kent kesiminde %17, kırsal kesimde %24.8). Aynı çalışmada yine 18 yaş altı evliliklerin kadınlarda %32 olduğu, erkeklere göre daha yüksek olduğu (%7) saptanmıştır. 2011 "Aile Yapısı Araştırması"na göre; "18 yaş altı evlilikler %18.2, kadınların erkeklerden daha genç yaşta evlenmeleri (%29.2)" olarak belirlendi. 2006-2011 yılları arasında ilk evliliğini yapan kadınların oranı 7,6'dır.Dünya'da ki oranlara bakıldığında kadınların %36'sı henüz on sekiz yaşını doldurmadan evlendirildiklerini belirtilmektedir. Bu araştırmadaki oranı oluşturan kadınların yaşı ise 20-24 olarak değişmektedir. Dünya'da erken yaşta evliliklerin en fazla olduğu yer Güney Asya'dır. Güney Asya'da on sekiz yaş altında yapılan evliliklerin oranları %48'den fazladır. Oranlar Afrika'da %42'dir. Hindistan'da bu oran %40-60'dır. (Boran ve ark, 2013: 58-59)

3. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hazırlanan bu tez çalışması ile birlikte ülkemizde ve dünyada erken yaşta evliliklere bakış açısını, insanların erken yaşta evlilik yapma nedenlerine, kültürel algılara, erken yaşta evlendirilen çocukların bu konudaki düşüncelerine, erken yaşta evliliklerin ensest ile ilişkisi, yoksulluğun erken yaşta evlilik üzerindeki etkisine, dünyada ve ülkemizde erken yaşta evlilik karşılaştırmasına, dünyada ve ülkemizde adölesan gebeliklere, Türkiye’de çocuk gelin/damat olmanın yaratmış olduğu sonuçlara, adölesanlarda gebelik, anayasamızda erken yaşta evliliğin hükmü ve erken yaş evliliklerinin hem bireysel hem de toplumsal açıdan sorunları incelenmesine, erken yaşta evliliklerin suç sayılıp/sayılmamasına, toplumlarda erken yaşta evliliklerin ceza ve getirilerine odaklanmak amaçlanmıştır.

Tezde literatür taraması yapılarak farklı makale ve görüşme örnekleri derlenmiş olup bu derleme sonucunda araştırmayı yapan öğrencilerde bu konuda farkındalık oluşmuştur. Literatür taramasını desteklemek için “Hitit Üniversitesi” öğrencileri ile 400 katılımcılı erken yaşta evlilikler ile ilgili düşünce ve bilgi içerikli sorular da tez çalışmasına eklenmiştir. Tezden elde edilen sonuç ise hem erken yaşta kendi isteği ile evlenen kadın/erkekler hem de erken yaşta zorla evlendirilen kadın/erkekler belli bir yaştan sonra bu konuda hata yaptıkları düşüncesine varılmaktadır. Bunun beraberinde boşanmalar, aile içi şiddet de artmaktadır.

Tüm bunlara ek olarak ise hem ülkemizde hem de diğer dünya ülkelerinde “gerçek” veriler ışığında bu konuda daha çok araştırma ve inceleme yapılarak, hassasiyet içinde bu konunun tüm insanlara anlatılmasının önemli olduğu düşüncesi içerisindeyiz.

KAYNAKÇA

- Aral, N., ve Gürsoy, F. (2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı. Milli Eğitim Dergisi, 151(5), 1-25.
- Arslan Ş. (2000). Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik. I. Baskı, TC Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Arslan Y. (2018). Çocuk Gelin Evliliklerinde Suçu Gizleme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi (2018:2)*.
- Aydemir, E. (2011). Evlilik Mi Evcilik mi? Erken ve Zorla Evlilikler Çocuk Gelinler. Uşak: Uluslararası Strateji Araştırmalar Merkezi.
- Bandura A. (1977). Social Learning Theory. Prentice-hall, Inc.EnglewoodCliff, New Jersey.
- Baydar V. (2014). Feminist Sosyal Hizmet Perspektifinden Popüler Yabancı Dizilerde Kadın Düşmanlığının İncelenmesi. A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara (Danışman: A. SEZEN SERPEN).
- Boran, P. – Gökçay, G. – Devocioğlu, E. – Eren, T. (2013). Çocuk Gelinler. *Marmara MedicalJournal (2013/26)*: 58-62.
- Burcu, E. – Yıldırım, F. – Sırma, Ç. S. ve Saniyaman, S. (2015). Çiçeklerin Kaderi Türkiye’de Kadınların Erken Evliliği Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Bilig (Bahar 2015/73)*: 63-68.
- Buz S. (2009). Feminist Sosyal Hizmet Uygulaması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2009; 20:53-65
- Çağlar, A. Ş. (2009). Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Türkiye Deneyimine Kapsamlı Bir Bakış. Cenevre: Uluslararası Çalışma Örgütü Yayın No: 6866.
- Çakmak, D. (2015) Türkiye’de Çocuk Gelinler. Çorum /Yrd. Doç. Dr., İktisat Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hitit Üniversitesi.
- Demiröz F. Öz C. Özdemir E. (2012). Çiçekli M. Sistem Kuramı. Ankara.
- Duman N. – Coşkun, B.N. (2019). “Çocuk Yaşta Evlilik” ya da “Çocuk Gelin” Olgusuna Psikososyal Bir Bakış. *Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*. (Y:2019, C:4, S:2).
- Durdu Z. (2016). Türkiye’de Çocuk Gelinler Üzerine bir Araştırma Örneği

- Duyan V. Özgür Sayar Ö. Özbulut M. (2008). Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak. I Baskı, Öncü Basımevi, Ankara; 2008, s:135-139.
- Duyan V. (2014). Sosyal Hizmet Temelleri Yaklaşımları Müdahale Yöntemleri. I. Baskı, Sosyal Çalışma Yayınları, İstanbul.
- Gök F. (2013). Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara (Danışman: Prof. Dr. S. İl).
- Işıkhani V. (2014). Sosyal Hizmet ve Toplumla Çalışma. Sosyal Hizmet Araştırma, Uygulama ve Geliştirme Derneği, Ankara; 2014: 76-77.
- Kara, B. (2015). Değişen Aile Dinamikleri Açısında Erken Yaşta Evlilikler Sorunu ve Toplumsal Önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. (Y.2015, C.20, S.2. s59-72).
- Kıran, E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Bağlamında Türkiye’de Çocuk Gelinler. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi* (ICOME 2017 Özel Sayısı).
- Meydan, S. (2018), Türkiye’de Çocuk Evliliklerinin Çocuk İstismarı Kapsamında İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. (İstanbul).
- Myers, J. ve Harvey, R. (2011). *Breaking Vows: Early and Forced Marriage and Girls' Education*. London: Plan.
- Önal, S.Ç. – Celbiş, O. – Özdemir, B. – Özdemir Yöndem, M. (2013). Çocuk İstismarı. *Türk Nöroşirürji Dergisi*. (2013, Cilt: 23, Sayı: 2, 124-127).
- Pehlivan, K. (2006). Psikiyatrik Kadın Hastalarda Evlilik ve Ebeveyn Olma: Biz Gözden Geçirme. *Düşünen Adam Dergisi* (2006, 19(3)): 143-154.
- Soylu, N. – Ayaz, M. (2013). Adli Değerlendirme İçin Yönlendirilen Küçük Yaşta Evlendirilmiş Kız Çocuklarının Sosyodemografik Özellikleri ve Ruhsal Değerlendirmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry* (2013/14) :136-44.
- Şen, S. – Kavlak, O. (2011). Çocuk Gelinler: Erken Yaş Evlilikleri ve Adölesan Gebeliklere Yaklaşım. *Aile ve Toplum* (Nisan-Mayıs-Haziran 2011/12): 7.
- Tıraşçı, Y. – Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*, Y:2007 Cilt:34, Sayı: 1, (70-74).

World PopulationProspects: Main Results. (2011, Eylül). PopulationFacts, 1-4.

Yakit, E. – Coşkun, A. M. (2014). Toplumsal Açıdan Çocuk Yaşta Evlilikler Gerçeği: Hemşire ve Ebenin Sorumluluğu. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2014;11 (3): 3-10.

Yolcuoğlu İ (2010). Çocukların İhmal-İstismara Uğramasında Aile ve Çocuklara Yönelik Risk Faktörleri ve Sosyal Hizmet Müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 21 (1):73- 83.

Yörük, A. (2009). Feminizm/ler. *Sosyoloji Notları*, 7, 63-85

Yüksel, H. Ve Yüksel M. (2017). Çocuk İhmali Ve İstismarı Türkiye'de Çocuklara Gelinler Gerçeği: *SBE Dergisi* 5(2), 001-24

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar; bu araştırmayı, Hitit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adli Bilimler Ana Bilim Dalında yürütmekte olduğum yüksek lisans tezi kapsamında yapmaktayım. Çalışmanın amacı; "Hitit Üniversitesi öğrencilerinin erken yaşta evliliklere bakış açılarını farkındalıklarını belirlemektedir. Araştırmanın doğruluğu ve güvenilirliği için maddeler boş bırakmamanız ve sorulara içtenlikle yanıt vermeniz çok önemlidir. **Yedi** demografik **on beş** anket sorusundan oluşmaktadır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Prof Dr. Çağatay Evrim AFŞARLAR

Sümeyye SARI

Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi
(Tez Danışmanı)

Hitit Üniversitesi Adli Bilimler

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz
() Kadın () Erkek
2. Yaşınız.....
3. Medeni Durumunuz
() Evli
() Bekâr
() Dul
4. Fakülteniz / Yüksek Okulunuz
(1) Tıp Fakültesi
(2) Fen Edebiyat Fakültesi
(3) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
(4) Mühendislik Fakültesi
(5) Sağlık Bilimleri Fakültesi
(6) Spor Bilimleri Fakültesi
(7) Güzel Sanatlar, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi
(8) İlahiyat Fakültesi
(9) Meslek Yüksekokulu
5. Sınıfınız
() 1
() 2
() 3
() 4
() 5
() 6

6. Ailenizin Gelir Düzeyi
() 0 - 6000 TL
() 6001 - 10000 TL
() 10001 - 15000 TL
() 15001 TL ÜZERİ
7. Yaşadığınız Yer / İkametgâhınız
() Köy/Kasaba
() İlçe Merkezi
() İl Merkezi

Ek - 2 - Üniversite Öğrencileri İçin Erken Yaşta Evliliklere Farkındalık Formu

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
8	Erken yaşta evlilikler her toplumda sık görünen bir durumdur.					
9	Erken yaşta evlilikler bizim toplumumuzda sık görülen bir durumdur.					
10	Erken yaşta evlilikler bir gelenektir.					
11	Erken yaşta evliliklerin en büyük nedeni yetersiz eğitimidir.					
12	Erken yaşta evliliklerle geniş aile yapısının ortaya çıkması ve aile içi nüfus artar.					
13	Erken yaşta evlilik yapan bireylerin fiziksel, ruhsal gelişimleri olumsuz etkilenir.					
14	Erken yaşta evlilik yapan bireylerin kendi çocukları da erken yaşta evlilik yapmaya yatkındır.					
15	Erken yaşta evlilikler aile içi şiddeti de beraberinde getirmektedir.					
16	Erken yaş evliliklerinde boşanmalar daha sık görülür.					

Ek - 2 Devamı- Üniversite Öğrencileri İçin Erken Yaşta Evliliklere Farkındalık Formu

MADDELER

		EVET	KISMEN	HAYIR
17	Erken yaşta evliliklerin suç olduğunu düşünüyor musunuz?			
18	Erken yaşta evliliklerde suça sürüklenen çocuğa/çocuklara çok daha sık rastlanır.			
19	Ülkemizde erken yaşta yapılan evliliklerin sayısını biliyor musunuz?			
20	Erken yaşta evliliklerin, çocuklara uygulanan cinsel istismar olduğunu düşünüyor musunuz?			
21	Cinsel istismar failine verilen cezalar hakkında bilginiz var mı?			

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : SARI Sümeyye

Uyruğu : T.C.

Doğum tarihi ve yeri : [REDACTED]

Medeni hali : Bekar

Telefon : [REDACTED]

Elektronik Posta : [REDACTED]

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lise	Çorum Cumhuriyet Anadolu Lisesi	2015
Lisans	Gümüşhane Üniversitesi – Sosyal Hizmet	2020

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2020-2001	Güncel Eğitim Kurumları (Ankara)	Öğrenci Danışmanlığı
2021(devam)	Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü(Ankara)	Çözümleme

Yabancı Dil

İngilizce

Sertifika

İşaret Dili

